

UJAANQAADISTA DHANKA XIRFADAHA

macluumaadka ardayga

ASKELEET KOHTI
AMMATTIA

opiskelijan aineisto

1	HORDHAC Johdanto	2
2	WARBIXIN KOOBAN EE FINLAND Tietoja Suomesta	3
3	TAARIIKHDA GUUD EE FINLAND Suomen historiaa	4
4	WARBIXIN KU SAABSAN QAAB DHISMEEDKA WAXBARASHADA FINLAND Yleistietoja Suomen koulutusjärjestelmästä	8
5	WAXBARASHADA CARUURTA IYO DHALINYARADA Koulutus lapsille ja nuorille	8
6	WAXBARASHADA DADKA WAA WAYN Aikuiskoulutus	10
7	FURSADAHA WAXBARASHADA AJAANIBTA Maahanmuuttajien koulutusmahdollisuudet	11
8	LINKIYO LA XIRIIRA WAXBARASHADA AJAANIIBTA Linkit	13
	JAANTUS: QAAB DHISMEEDKA WAXBARASHADA FINLAND Kaavio: Suomen koulutusjärjestelmä	14
	EREYBIXIN Sanastoa	15-60

1 HORDHAC

Johdanto

Buugaan hagaha ah waa macluumaad-waxbarashadeed oo loogutalagalay dadka aajanibta ah ee qorshaynaysa inay waxbartaan, waxbarashadaas oo ay si wadajir ah u soo qabanqaabiyaan ururada ajaaniibta iyo xisbiga Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus oo loo soo gaabsho ViSiO. Hagahan ayaa si kooban loogu sheegayaa taariikhada Finland, qaabdhismeedka manhajka iskuulaadka iyo xarumaha waxbarasho ee Finland. Hagaha dhamaadkiisa ayaa waxaad ka helaysaa ereybixin guud ahaaneed iyo qaar ku saabsan Computerka, Xisaabta, iyo Fisigiska. Ulajeedada hagahaan ayaa ah in qofka ajanabiga ah ee dalka ku cusub helo jidka waxbarashadiisa ku haboon si uu ula qabsado nololsha Finland

Buugan ama hagahan ayaa ka dhashay wada shaqayn ka dhaxaysay ViSiO iyo ururka Puntland Community ry. Waana qayb ka mid ah caawimaad ay hey'ada maamulka waxbarashadu ugu talagashay projektiga - Ujaanqaadista dhanka xirfadaha. Waxqabadkaan wuxuu kor u qaadayaa waxbarashada ururada, kuwaasoo ka caawinaya ardayda ajaaniibta inay usahlanaato sidey u galilahaayeen iskuulada Finland. ViSiO iyo Puntland Community ry ayaa horay usoo wada shaqeeyay. Sanadii 2005 ayay wada hirgaliyeen manhaj la xiriira waxbarashada aasaaska kombiyuutarka. Hada Puntland Community ry waxay dhigtaa koorsooyin la xiriira barashada kombiyuuterka si ay ardaydu ugalaan imtixaanka laysinka kombiyuuterka (atk-ajokortin).

Qorshaha – ujaanqaadista dhanka xirfadaha – waxaa lagu baranayaa, sidii ay qofka ajnabiga ah ay waxbarashadu ugu fududaanlahayd, iyo sida

uu xirfad uga samaysan lahaa Finland. Sidaa daraadeed waxaa la eegayaa qaab nololeedka bulshada finland iyo qaab dhismeedka manhajka waxbarsho ee Finland.

Dad badan oo Finland u soo guuray ayaa aqoon badan kala yimid dalalkoodii, dadkaasoo leh aqoon xirfadeed iyo mid kaleba. Hadaba hadii aanay aqoontaas ku garanayn luuqada Finishka waxaa laga yaabaa in aanay ka faa iidsaysan xirfadooda. Sidaa daraadeed ayaa buugan waxaa qeyb weyn ka ah ereybixino qofka ka saacideysa inuu luqada finishka ku fahmo wixii uu horey u garanayay. Qofku haduusan ereyada muhiimka ah ee xirfadiisa ku aqoon luqada finishka shaqadiisa horumar kama sameykaro.

Koorsooyinka kala duwan ee ay jaaliyaduhu qaban-qaabiyaan ayuu buugani ka caawinayaa ardayda inay ka eegtaan ereyada aanay garanayn micnahooda. Wixii aad koorsooyinkaas ka barato ayaa kaa kaafinkara wixii aad tusaale ahaan ka baranlahayd koorsooyinka isku diyaarinta iskuulaadka xirfadaha lagu barto. Koorsooyinka la qabanqaabiyo iyadoo la kaashanayo hagahan, ayaa ku bixikara afka Soomaaliga, ama afka Finisha ayadoo la eegayo aqoonta luuqadeed ee ardayga.

ViSiO waa hay'ad dowli oo waxbarashada dadka waawayn ah, taasoo sare uqaadaysa mabda' cagaarka ah. ViSiO waxay qayb ka tahay hay'adaha bixiya kobcinta waxbarashada furan, taasoo aaminsan in qof walbaaba qaabkuu rabo wax u barankaro. ViSiO waxay kaloo siisaa ajaaniibta fursad ay ku hormariyaan qaabka waxbarashadooda, hadii ay waafaqdo qiimaha mabda'a cagaaran ee aduunka.

ViSiO ayaa waxay u rajaynaysaa dhamaan isticmaalayaasha hagahaan farxad iyo guul kagaarid waxbarashadooda. Waxaynu

aaminsanahay buugan hagaha ah iyo cidii iyadoo kaashanaysa hagahaan koorsooyin ku qaban qaabisa, inay wax badan ka faa iidi doonaan ajaanibtu. Qorista buugan hagaha ah waxaa mahadiisa iska leh ururka Puntland Community ry oo waxqabad xoog leh ka gaystay iyo hay'ada maamulka waxbarashada (Opetushallitus) oo dhanka kharashka ka kaalmaysay.

Ville Ylikahri
Diyaariye

2 WARBIXIN KOOBAN EE FINLAND

Tietoja Suomesta

Baaxada dhulka

337,030 kilimiter laba jibaaran.

Bulshada

5, 236, 000, 67% waxay ku noolyihiin magaalooyinka iyo degmooyinka, 33% waxay ku noolyihiin tuulooyinka. Qiyaastii 1,400,000 baa ah caa'ilo. Dadka shaqeyda waxaa lagu qiyaasay 2,500,000 kuwaasoo 52% ay dumar yihiin.

Magaalooyinka waa wayn

Helsinki (555,000) iyo nawaaxigeeda sida, Espoo (215,000) iyo Vantaa (178,000) waxa isku yihiin 16% bulshada Finland oo dhan. Magaalooyinka kale ee waa-wayn waa Tampere (195,000), Turku (173,000) iyo Oulu (120,000).

Qiyaasta da'da nolasha

Dumarka waa 81, ragana waa 74.

Xeerarka usoo guurista

Sharciga midawga Yurub wuxuu xaq usiinayaa dadka wadamada Yurub u dhashay inay usoo guuri karaan Finland, laakiin Finland ma dhiirigelinayso in loo soo guuro maadaama loo baahnaanayo in baahida arimaha bulshada la haqabtiro. Dadka ajanibiga ee ku nool Finland waxaa lagu qiyaasay 108,000 kuwaasoo badankooda ah Raashiyani, Istooniyan iyo Iswidhish.

Cimilada

Jiilaal (Summer) diiran iyo Gu (Winter) aad u qabow badan. Helsinki nawaaxigeeda celceliska jawiga xiliga Jiilaalka sare waa 68 digrii feranhayd, xiliga Guga hoose waa 15 digrii feranhayd, meesha uu waqooyiga Finland ka gaaro -8 digrii feranhayd. Bartamaha xilig Jiilaalka, Helsinki waxay yeelataa 20 saacadood oo iftiinka maalinta ah sidoo kale bartamaha xiliga Guga, Helsinki waxay yeelataa 6 saacadood oo iftinka maalinta ah, meesha ay waqooyiga Finland xiliga Jiilaalka ka yeelato 50 maalmood oo iftiinka maalinta ah, xiliga Gugana ka yeelato 50 maalmood oo mugdiga habeenka ah.

Diinta

Masiixiga loo yaqaano Evangelical Lutheran (89% bulshada Finishka baa aaminsan); masiixiga loo yaqaano Orthodox (1%), masiixiga loo yaqaano Catholic (1%), masiixiga loo yaqaano Anglican (1%), iyo diimaha kale (8%). ST: Birgitta (Dhalatay 1303) taasoo ahaanjirtay qoraa hibo lahaa, siyaasad yaqaan, kaniisad nidaamiye, sidoo kale qof dumar ah oo aad uqiimo badan waqtigeedii, ayaa ah weli dambi dhaafaha Finland (iyo Iswidhanba).

Calaamadaha

Calanka Finland waa cadaan (Barafka matala) iyo calaamada korooska oo buluug (Haraha matala)

Heesta qaranka

Wadankeena (Maamme), waxaa qoray gabyaaga Johan Runeberg iyo muusikyaqaan Fredrik pacius, waxaana markii ugu horaysay la bandhigay sanadkii 1848.

Madaxwaynaha

Madaxwaynaha ayaa waxaa soo doorta shacabka lixdii sanaba mar, ugu badnaan laba jeer, madaxwaynaha hada talada hayaa waa Tarja Halonen oo markii hore lasoo doortay 2000 kadibna marlabaad 2006.

Baarlamaanka

Baarlamaanka Finland ayaa ka kooban sida sharcigu dhigayo 200 oo xubnood waana unicameral (single chamber) amah hal baarlamaan halka wadamada qaar sida Maraykanka ay laba baarlamaan leeyihiin mid sare iyo mid hoose, xubnaha Baarlamaanka ayaa shacabka Finishku soo doortaan 4-tii sanaba mar, 41% kamida xubnaha waa dumar. Xukuumada hada talada haysa ayaa ka kooban afar xisbi oo is kaashaday Suomen Keskusta Kesk 51, Kansallinen Kokoomus 50 Kok, Vihreät 15, Ruotsalainen kansanpuolue RKP 9, sidaa awgeed bay iskugayn xubnahoodu yihiin 125 oo u dhiganta 63% inay kontoroolaan awooda Baarlamaanka, raysal wasaaraha hada talada hayaa waa Mr. Matti Vanhanen.

Sharciga

Sharciga wadanku ku dhaqmo hada ayaa markii ugu horaysay la hirgashay sanadii 1919, waxaana lasameeyay sharcigii hagi lahaa dad isku dhaqaya nidaamka (Republican-ka) oo ah in ay wadanka hagaan xubno baarlamaan oo ay dadku soo dooranayaan iyo madaxwayne dadku soo dooranayaan. Baarlamaanka iyo Raysalwasaaraha ayaa ka masuula daqliga iyo arimaha gudaha wixii quseeya, halka Madaxwaynuhu ka masuul yahay wixii arimaha

dibada ku saabsan. Sharciga hada wadanka ka jira oo dib u qaabayn lagu sameeyay sanadkii 2000 ayaa yaraynaya awoodii madaxwaynaha ee arimaha dibada, taasoo ku waajib noqotay Madaxwaynaha inuu kala tashado wasiiradaha dawlada wixii arimaha dibada la xiriira intaanu go'aan qaadan.

3 TAARIIKHDA GUUD EE FINLAND

Suomen historiaa

TAARIIQDA HORE

Esihistoria

1800 dhalashadii nabi Ciise horteed, qabiilo Tunders layiraahdo oo aan badnayn oo dega waqooyig Raashiya ayaa soo dagay waqooyiga Finland ee Lapland loo yaqaan iyo qaybo bariga Finland ka mid ah.

500 oo sano Ciise horti dad Baltig ah oo ka yimid waqooyiga Yurub iyo wadamada Nordiga ayaa soo dagay koonfurta iyo galbeedka finland, qabiilada Uraliska ee Raashiya waxay dageen bariga Finland, aakhirikii waxay riixeen dadkii deegaanka deganaa ee loo yiqiin Saamiga oo lagu aruurshay markii danbe waqooyiga lapland ee Finland.

Dhamaan qaybahaani oo idil waxay ahaayeen ugaarsato waxayna si koox kooxo ah u daganaayeen darfaha laagaha si ay uga kaluumaystaan uguna noolaadaan kaluunkaas. Waxay u noolaayeen qaab qabiil qabiileed, waxayna caabudi jireen ilaahyo dabiiciya sida Dabka, Dhirta iyo wixii la halmaala.

XILIGII ISWIDHISHKA

Ruotsin vallan aika

Iswidhan baa diinta masiixiga keentay Finland markii ay dhistay kaniisada roman katoliga sanadii 1157, isla markaana la wareegtay talada Finland mudo kadib, taasoo ka dhigaysa wixii xiligaas laga bilaabo in Swidhan hayso talada finland mudo lagu qiyaaso 600 sano. Sanadii 1362 bay Finland ka mid noqotay gobalada Iswidhan, mana laga garan katin qaybaha kale ee Iswidhishka, dhaqanada bulshada Finishka iyo Iswidhishka ayaa isku mid ahaa marka laga reebo diinta iyo luqada. Sanadii 1580 ayaa boqorkii Iswidhan ee King John III ugu magacdaray Finland Grand Duchy ee Swidhan, wuxuuna isaga isku magacaabay inuu yahay Grand Duke ee Finland iyo Kareliya.

Qarniyadii 15-naad iyo 14-naad dadka daga bariga Finland ayaa ahaa dad xoolodhaqata ah waayo dhulkaas oo aan beeraha ku haboonayn awgeed, halka dadka Koonfurta daga ay ahaayeen beeralay waxayna camireen magaalooyinka Turku iyo Viipuri waxaana ka muuqday aqoon xirfadeed iyo mid maadi intaba, waxaana ay ku xirnaayeen magaalooyinka kale ee baltiga.

XILIGII RUUSHKA

Venäjän vallan aika

Iswidhan iyo Ruushka ayaa waxaa dhexmaray dagaalo marna joogsanaya marna bilaawanaya xiliyadii u dhaxeysay 1527 ilaa 1809, kuwaasoo Ruushka ku qabsaday qaybo badan ee Finland qarnigii 18naad. Udhaxaynta Ruushka iyo Iswidhan baa waxay sababtay in magaalooyinka Turku, Helsinki iyo Viipuri ay gubtaan. Helsinki ayaa la aas aasay 1550 si ay ula tartanto Tallinn (Estonia).

Bilowgii 1800 xukumihii Raashiya Tsar Alexander-I ayaa qabsaday Finland ka dib markii uu awood ku maquunshay boqortooyadii Iswidhan ee markaas Finland xukumaysay, waxayna Finland gabi ahaan ku wareegtay Ruushka sanadii 1809. Finland waxay ku hartay Grand Duchy, Grand Duke uun baa ahaatay Tsar Alexander-I-ka Ruushka. Wuxuu Helsinki ka dhigay caasumadii Finland 1812.

Ruushka ayaa Finland usoo bandigiya qaab layiraahdo karooto iyo ul (carrot and stick). Ruushku wuxuu u ogalaaday Finland inay (Porvoo) caasimadii xiligaas ee Finland ka hirgashaan parlamaan dadku soo doorto oo ay u madaxbanaanyihiin, kaasoo noqday xukun nidaam boqoreedkii (constitutional monarchy) ugu horeeyay ee Yurub laga hirgeliyo.

Qaab heshiiseedkii (carrot and stick) ee Tsar Alexander-I, Ruushka ma aanay bedelin qaabkii ay Finland ku dhisnayd, sida in waxba laga bedalin luqada Iswidish-Finishka ahayd, qaabkii hore ee canshuurqaadida, qaabkii kaniisadii Lutheranka, mida kale Ruushku kagama tagin ciidamo badan Finland. Ujeedada ugu wayn ee Ruushku doonayay ayaa ahayd in uu kasbado rabitaanka shacabka Finishka isla markaana ay Swidhishka iska fogeeyaan waana usuurtagashay Ruushka in mudo ah arinkaasi.

Si kastaba ha ahaatee Tsar Nicholas-II ayaa arinkaas badalay sanadii 1890 kadib markii uu kusoo rogay Finland qaab kaligi talisnimo oo uu ciidamo badan soo duldhigay Finland canshuurtiina ku kordhiyay shacabka Finishka si lowgu taageero ciidamada Ruushka oo markaas dagaalo badan ku furnaayeen sida kii ay la galeen Japanka, arimahaas waxay sababeen inay daganaasho la aan horseedaan isla markaasna ay noqdaan mirihii abuuray

geedka nabada ee Finland ay hada harsato. Kacaankii isbadaloonka ee ka dhacay Rashiya sanadii 1905 iyo dagaalkii Ruushka iyo Jabaanka ayaa keenay in Tsar mowqifkiisii hore ka leexdo. Sanadii 1906 ayaa Tsar wuxuu aqbalay baarlamaan xora (Eduskunta) isla markaana ay noqotay Finland baarlamaankii ugu horeeyay ee ka jira dalalka yurub ee ay dumarku wax dooran karaan. Sikastaba ha ahaatee wali waxaa sii siyaadayay dhaqdhaqaaqii xornimo doonka.

XILIGII XURNIMADA

Itsenäisyyden aika

Intii lagu gudajiray kacankii Ruushka ee 1917, Finland waxay ka faa iidaystay fursadaas waxayna ku dhawaaqday inay tahay wadan xora Disembar 6, 1917, arimo badan oo mashquuliyay aawadeed, , Lenin wuxuu ku dhawaaqay xornimada Finland maalintii ugu dambaysay ee sanadka 1917. Arinkii halkaas kuma istaagin ee waxaa Finland kusoo faafay kacaankii ka jiray Ruushka waxaana hardamay labadii xisbi ee casaanka iyo cadaanka . Casaanka waxaa watay beerofalatada iyo (leftist) ama bidixda, waa dad aaminsan hantida iyo xukunka in si siman wadankoo dhan loo wadaago. Xisbiga cadaanka ayaa waxaa watey dadkii dhulka intiisa badan lahaa iyo ganacsatada.

Sanadii 1918 ayaa xisbigii cadaanka oo uu hogaminayo General Mannerheim talada wadanka la wareegeen, waxaana sanadii 1919 la hirgaliyay sharcigii ugu horeeyay ee Finland lagu dhaqilaha, sharcigaas oo ka dhigay Finland dal republic ah ama wadan leh baarlamaan iyo madaxwayne dadku soo doortaan. Wixii xornimada ka danbeeyay Finland waa ka aaminbaxday Ruushka, inakastoo uu Ruushku ka carooday guuldarada xisbiga Casaanka

ee Finland. Finland waxay qaabaysay in ay heer dhexdhexaad ah ka istaagto siyaasadaha Jarmalka, Midawga-Ruushka, iyo Iswidhan. Bilowgii qarnigii 19-naad ayaa shacab 400,000 gaaraya, oo Finlandays ah ka qaxay Finland, ayagoo nolol ka fiican tay ku jireen raadinaayay, kuwaasoo intooda badan u qaxay dalka Maraykanka. Qaxitaanka loo qaxaayo Maraykanka waxay Finland kala mid ahayd wadamada Yurub oo iyagana qaxaas oo kiae sameenaayay xiligaas

DAGAALKII LABAAD EE ADUUNKA

Toinen maailmansota

Jarmalka iyo Midowgii Sofiyeeti ayaa kala saxiixday heshiis (a nonaggression pact) ah islamarkaana jarmalka iyo Midowga Sofiyeeti ayaa hashiis qarsoodi ah gaaray, kaasoo ah in wadamada Estonia, Latvia, Lithuania iyo Finland ay noqdaan kuwa uu Midowga Sofiyeeti xulufaysankaro. Midawga-Ruushka wuxuu Finland usoo bandhigay heshiiska noocaas ah, balse, Finland way ka diiday.

Diseembar 1939 maalintii xornimada ee Finland loo dabaal dagayey ayaa Ruushku wuxuu dagaal kusoo qaaday Finland, dagaalkaas oo la yiraahdo dagaalkii winterka oo socday mudo 104 casho ah, waana lagaga gacan sareeyay Ruushka in kastoo markii danbe Finland ay gobalo ka mida Ruushka ku wareejisay, balse ay sii wadatay xurnimadeeda iyo madaxbanaanidayda.

1941 ayaa si lama filaana Jarmalku ku galay Ruushka iyadoo Hitler uu ku marmarsiyoonayo in Finland iyo Jarmalka ciidamoodu ay ka wada difaacayaan Ruushka dalka Finland. Finlandaysku way la qabeen Jarmalka in la iska difaaco Ruushka laakiin sida kale iskuma ayan

fiicnayn. Ruushka ayaa marlabaad soo galay Finland markii dagaalku sii dabadheeraaday, Finland iyo Ruushka ayaa wada saxiixday heshiis dagaalka lagu joojinayo 1941, waxaa heshiiska ka mid ahaa in ciidamada Jarmalka ee waqooyiga Finland dagan ay 30 casho uga ba xaan Finland, waxaana ciidamadaa lagu khasbay ayagoo nabdoon inay dalkooda aadaan, waana ay aadeen. Gabagabadii waxa lagu heshiiyay in ay Finland bixiso khasaarihii kasoo gaaray dagaalka Ruushka, waxayna gudaysay kharashaadkaas Finland ilaa iyo 1950.

DHALASHADII NIDAAMKA WAX ISA SIINTA

Hyvinvointivaltion synty

Sanadii 1948 ayaa Finland iyo Midowgii Sofiyeetka waxay kala saxiixdeen heshiis saaxiibtinimo oo ay kimid ahaayeen waxyaalihii ay ku heshiiyeen, iskaashi iyo iscaawinaad waxku ool ah. In aanay Finland u ogalaan wadankeeda ciidamo shisheeye, in aanay Finland ku biirin urarada kasoo horjeeda midawga Sooviyeeti sida (nato), isla markaana aanay aqbalin caawimaad lagu caawiyo ciidamada urarada sida nato. Dhanka Sofiyeetka ayaa ogalaaday in aanu soo hunguriyayn mardanbe dhulka Finland, iyo in aanu Finland kala mid dhigin sida wadamada bariga Yurub. Finland iyo Midawga-Ruushka ayaa waxaa ka dhexeeyay (barter trade) oo ah qaab ganacsi oo alaab la is dhaafsanayo sida Finland oo waraaqo siisa Sofiyeetka halka ay kusoo badalato Saliid ceeriin. Finland ayaa ku biidhay Qaramada midoobay iyo IMF sanaadii 1955.

Intii u dhaxaysay sanadadii 1970 ila 1980 ayaa Finland waxayaadu horumarisay Gross National Product (GNP) oo ah qaab cabiraadeed lagu cabirayo qiimaha waxsoosaarka iyo waxqabad

ee wadanka oo dhan, laakiin (social services) lacagaha dadka masaakiintaa lagu caawinayo iyo hay adaha qaranka oo lacag badan ku baxaysay awgeed ayaa canshuurta wadanku aad u saraysay, taasoo sababtay inay Finland noqoto dalka aduunka ugu qaalisan.

Sanadii 1990 ayaa midowga Soofiyeeti joojiyay hashiiskii alaab kala badalasho ee (barter trade) si uu markaas saliidisa ugu iibsado lacagta adag ee kaashka ah si ay lacagta Sofiyeetka ay u adkaato, arinkaas ayaa Finland kusababay hoos udhac dhaqaale oo aad u baaxadwayn iyo sicir barar, shaqo la'aantii oo aad u korodhay iyo (budget deficits) oo ah bajatka oo yaraada, laakiin marnaba Finland waxba kama badalin qaabkii (welfare program) lacagihii lasiin jiray masaakiinta. Markii uu burburay midowgii soofiyeeti sanadii 1991 Finland waxay joojisay heshiiskii 1948 ee alaabkala badalasho, waxayna raadsatay suuq kale oo dhanka reer galbeedka ah, waxayna xooga saartay kordhinta aqoobteeda xirfadeed.

Nokia ayaa noqotay shirkadaha Tegnoolajiyada aduunka hogaamiya, dawladuna waxay la timid qaab dhaqaale oo aad u sareeya si ay ugu biirto Finland wadamada European Union, sanadii 1995 Finland waxay ka mid noqotay wadamadii ugu horeeyay lacagtii Euroha qaatay.

4 WARBIXIN KU SAABSAN QAAB DHISMEEDKA WAXBARASHADA FINLAND

Yleistietoa Suomen koulutusjärjestelmästä

Finland waxaa aad loo qadariyaa waxbarashada isla markaana baaritaano badan oo la sameeyay ayaa lagu xaqiijiyay inay Finland tahay wadanka aduunka ugu manhaj-iskuul sareeya. Dhamaan bulshada Finishka ayaa dhigata dugsiyada hoose dhexe oo ilaa 9 sano ah, markaas kadibna ayaa qofwalbaa ikhtiyaarki dhowr meelood oo kala duwan midkood waxbarashada kasii wataa, sida dugsi sare, iskuulada xirfadaha, markaa kadibna jaamacadaha iyo machadyo sare oo jaamacadaha u dhigma. Mid kamida sababaha ay Finland ugu guulaysatay isbarbardhiga waxabarashada iskuulaadka ayaa ahayd in Finland ay marwalba sinaayeen islamarkaana ay miisaanaayeen qaab dhismeedka iyo buugaagta waxbarasho ee Finland. Dhamaan iskuulaadka Finland baa lugu dhigaa guud ahaan maadooyin iskumida, oo isku si ay u qaataan shacabkoodhan. Marka wuxu ay iskumeel kasoo wadajeeaan oo iskuna jaan go anyihiin waa fududahay in si fudud loo barto, loona horumariyo.

Hada arinku sidii hore waa ka duwanyahay. Finland waxa hada aad ugu soo haajiraya ajaanib fara badan. Asaasiga waxbarasho ee muhaajiriinta ayaan u dhigmin aasaaska waxbarashadeedka manhaj ee Finland, luqada iyo khibrada oo kala duwan owgeed. Manhajka waxbarasho ee muhaajiriinta ayaan waadax ahayn una shaqayn sida kan qofka Finalnd ku dhashay. Sidaa la ajligeed ayay muhaajiriintu ugu baahanyihiin in laga siiyo waxbarashada caawimaad fara badan. Nasiib

wanaag manhajka waxbarasho ee Finland ayaa ugu deeqa muhaajiriinta wadooyin badan oo waxbarasho.

5 WAXBARASHADA CARUURTA IYO DHALINYARADA

Koulutus lapsille ja nuorille

WAXBARASHO HORDHACA AH

Esiopetus

Dhamaan caruurta lix jirka ah waxay xaq u leeyihiin inay dhigtaan waxbarashada hordhaca ah oo lacag la'aan ah. Waxbarashada hordhaca ah waxay qaadataa sanad, inta aanu caruurta iskuulka bilaabin ka hor. Waxbarashada hordhaca waxaa lagu bartaa dhamaan waxyaalaha u sahli kara caruurta inay la qabsadaan xiliga iskuulka. Ajaanibta qudhooda ayaa dhigan kara waxbarashada hordhaca, waliba iyaga waxaa fursad dheeraad u ah in lasiiyo waxbarashooyin kala duwan oo u gaar ah.

WAXBARASHADA AASAASIGA AH

Perusopetus

Waxbarashada aasaasiga ayaa Finland qaadata mudo 9 sanadood ah. Finland waa qasab in uu qofkasta ee dagan Finland uu soo qaataa waxbarashada aasaasiga ah. Waxbarashada qasabka ah waxay ka bilaabataa marka ilmuhu da'diisu gaarto 7 sano, waxayna qaadataa mudo 10 sano ah marka laga bilaabo xiligaas. Waxabarashada aasaasiga waa bilaash. Ajaanibta xiliga ay dhigtaan waxbarashada aasaasiga ayaa waxaa loogu deeqaa fursado waxbarasho oo

ka dheeraad ah tooda caadiga ah, si looga saacido la qabsashada waxbarashada iyo barashada luqada finishka. Caruurta ajaanibta ayaa qaadan kara waxbarashada isdiyaarinta ah si ay ula jaanqaadaan waxbarashada ku haboon ee Finland.

DUGSI SARE

Lukio

Ardayda kasoo qalan jabisay waxbarashada aasaasigaa ayaa samaynkara dalabka guud ee dugsiga sare. Dugsiga sare wuxuu qaataa 2-4 sano, kadibna ardaygu wuxuu qaadanayaa shahaadada dugsisare. Dugsiyadaha sare waxa lagu dhigtaa lacag la'aan, laakiin buugaagta waa inuu qof walba iibsado. Ardayda asalkoodu yahay ajaanib ayaa hela adeeg waxbarasho gaar ahaaneed oo dheeri ah oo kala duwan iyadoo lala jaanqaadsiiyayo naxwada luqada Finishka.

MACADYADA XIRFADAHA LAGU BARTO

Ammatillinen koulutus

Waxbarashada aasaasiga kadib ayaa wuxuu ardaygucodasankaraaxilligo'aneedalabaadyada la sameeyo, dugsiga sare ama macadyadaha xirfadaha lagu barto (ammattikoulu). Macadyada xirfadaha ayaa qaata mudo 3 sano ah, waxyaalaha la baranayana waxaa kamid ah: waxbarasho xirfadeed, tababar iyo barashada tacliinta guud. Dadka ajaanibta ah ayaa waxbarashada qaab ku haboon loogu qoondeeyaa, tusaale ahaan, luqada finishka ayaa iyaga loo baraa si luqad labaad ah, halka dadka asalkoodu finishka yahay loobaro si luqad koobaad ah. Iskuul xirfadeedku waa lacag la'aan, laakiin qalabka wax lagu baranayo sida buugaagta, waa inuu qofkastaa iibsadaa.

WAXBARASHADA SHAQADA

Oppisopimuskoulutus

waxbarashada shaqada waxaa laga wadaa, waxbarashadii iskuulaadka xirfada lagu baranjiray oo lagadalbanayo in si toos ah waxlooga barto goobaha shaqada iyadoo lashaqaynayo. Wixii waxbarasho shaqadeed laga sameeyay goobta shaqada, waxaa sii dheer iyadoo ardayga lasiinayo xisado dheeraada oo waxbarashada shaqada kusaabsan oo lagu qaadanayo goobaha macadyada xirfadaha.

MACADYADA SARE EE

JAAMACADAHA U DHIGMA

Ammattikorkeakoulut

Macadyadaha sare ayaa lagu bartaa waxbarashada sare, taasoo larabo in qofku xirfad buuxda yeesho. Waxbarashada ayaa sida logu talagalay markii loo qaato qaadata 4 sanadood.

JAAMACADAHA

Yliopistot

Jaamacad waxaa laga wadaa meel lagu barto culuum-iyo waxbarasho maadi ah ee sare. Jaamacada ayaa marka hore waxbarasho sare oo bilaaw ah lagu qaataa, kadibna mid sare. Jaamacadaha ayaa inta badan loo galaa imtixaan, taasoo ay dadna ku guulaystaan kuwana ku guuldaraystaan dhamaan dadka imtixaanka gala. Waxbarashada Jaamacadaha lagu barto ayaa waxaa laga baran karaa Jaamacadaha imtixaan la aanta lagu galo ee la yiraahdo (avoinyliopisto). Jaamacadaha noocan ah ee bilaa imtixaanka lagu galo lagama bixiyo shahaado muctarif ah.

6 WAXBRASHADA DADKA WAA WAYN

Aikuiskoulutus

Maalmahan danbe isbadal badan baa soo wajahay bulshada oo waxbarasha la bartaa inta qofku dhalinyarada yahay ma kaafinayso inta cimrigiisa ka hadhay. Goobaha shaqada ayaa isbadal samaynaya sidaa awgeed ayaa dad badan waxay kui kaliftaa in ay doonaan xirfado kale oo cusub, waana sababtaas in ay Finland kuyaalaan iskuulaad badan oo dadka waayn lowgu talagalay. Waxbarashada dadka waawayn ayaa ah dariiq ku haboon qofka ajnabigaa ee Finland usoo guuray inuu helo xirfad iyo macluumaad iyo aqoonkaloo faa iido

uleh. Qofka wayn waxaa kaloo macquula inuu dhmaysto waxbarashadii markuu yaraa aanu soo dhamaytiran, sida waxbarashada aasaasiga, ama tan jaamacadaha.

Finland wax barashada iskuulada dadka waa wayn waxaa laga bixiyaa ilaa 1000 iskuul. Qaar kamida iskuulaadkaas ayaa baxsha maadooyinka waxbarashada dadka waawayn oo qura. Inta badan waxbarashada dadka waawayn ayaa ka dhacda meel iskuulka ka baxsan, sida goobaha shaqada ama meel kaloo shaqo bixiyuhu qoondeeyay. Waxa labaranayo dhamaantood lama xiriiraan shaqo iyo xirfad aqooneed. waxayaalaha la barto waxay noqonkaraan aqoonguud ama madadaalo.

WAXBARASHADA DADKA WAAWAYN GOOBAHA LAGA BARTO WAXAA KA MIDA

- yliopisto
- ammattikorkeakoulu
- ammatillinen oppilaitos
- ammatillinen aikuiskoulutuskeskus
- valtakunnallinen ja ammatillinen erikoisoppilaitos
- kansalais- ja työväenopisto
- kansanopisto
- kesäyliopisto
- aikuislukio
- opintokeskus
- liikunnan koulutuskeskus
- musiikkioppilaitos

7 FURSADAHA WAXBARASHADA AJAANIBTA

Maahanmuuttajien koulutusmahdollisuudet

Dulucdaan waxaa si kooban lagu soo bandhigayaa dariiqyo waxbarashadeed oo muhiim u ah dadka soogalootiga ah. Khaas ahaan dadka waa wayn ee Finland u soo guuray waxay u baahan yihiin koorsooyin ayaga si gooni ah loogu qaabeeyay iyo waxbarasho luqadeed. Waxaa macquul ah in qofka wayn uu qaadankaro koorisyo luqadeed bilow ah.

Qofka soogalootiga ah, aqoontiisa luqadeed waxaa lagu tijaabiyaa imtixaanada guud ee luqadaha. Si imtixaanadaas qofku u galo waxaa marka hore lasoo qaataa koorisyo xagga luqada ah oo lagu bixiyo iskuulooyin badan.

WAXBARASHADA AAS AASIGAA IYO TAN DUGSIGA SARE SIDII LOO DHIGAN LAHAA ADOO DA'WAYN

Lukio ja peruskoulu aikuisille

Wax barashada aasaasigaa iyo dan dugsiga sareba waxaa laga dhigan karaa iskuulaadka sare ee dadka waawayn, iskuulada shacabka, ama iskulada sare ee caadigaa qaybhooda waxbarashada dadka waawayn. Ardayga ayaa samayn kara dhamaan waxbarashada aasaasigaa, ama qayb ka mida maadooyinka, ama dhibcaha maadoonyinka ama shahadaada oo dhan buu kor u qaadi karaa. Ardaygu wuxuu samaynkaraa waxbarashada dugsiga sare, waxbarashada jaamacadaha, wuxuu qaadan karaa koorsooyin ka mida kuwa dugsiga sare, ama wuxuu kor u qaadikaraa dhibcaha shahaadada dugsiga sare.

Waxbarashadan ayaa loogutalagalay wixii 18 ka wayn. Dugsiga sare ee dadka waa wayn waxbarashada aasaasigaa waxaa lagu dhameeyaa 2-3 sano, iyo dugsiga sare oo lagu dhameeyo 2-4 sano. Iskuulka shacabka (Kansanopisto) waxbarashada aasaasigaa waxaa lagu dhamaynkaraa halsano. Iskuulka ayaa si toosa dalabka looga dhex sameeyaa, si aad arimiha muhiimka u ogaato iyo xiliyada waxbarashada la dalbado. Qalabka waxbarashada iyo wixii wax lagu baranayoo dhan ayaa aytahay in qofwalbaa iski usoo iibsadaa, laakiin waxbarashdu gabi aan waa lacag la'aan.

Wixii akhbaar dheeraada waxaad ka helayaa:

- Iskuulaadka dagmada ama hay-addaha waxbarashada (opetusvirastot)
- Dugsiyada sare ee dadka waa wayn (aikuislukiot)
- Iskuulada sare (etalukio: www.oph.fi/etalukio)

ISKU DIYAARINTA WAXBARASHO XIRFADEEDKA AAS AASIGAA

Ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutus

Isku diyaarinta waxbarasho xirfadeedka loogutalagalay ajaanibta oo loo soo gaabsho (MAVA) ayaa qaadata sanad. waxbarashada magaalooinka caasimada ku dhagan laga dhigto ayaa waxaa ka mida iskuulaadka xirfadaha, kuwa adeega, kuwa dhaqaalaha, iyo arimaha bulshada iyo caafimaadka. Waxbarashada ayaa si toosa looga dalbadaa iskuulaadka waxbarashada qabanqaabinay.

Waxbarasho xirfadeedka isdiyaarinta ee loo soo gaabsho (MAVA-koulutuksen) ajaa ujeedadeedu tahay sidii ardayga u helilahaa

aqoon luuqadeed mid dhaqan iyo dhamaan wixii ardaygu ubaahnaa si uu ula qabsado iskuulaadka xirfadaha ee ardaygu hadhaw bilaabay. Cadada waxbarasho ayaa dhan mudo 20-40 wiig oo waxbarasho taasoo barashada luuqada finishka tahay kala bar. Ardada loo qaadanayo waxbarashada isdiyaarinta ayaa laga rabaa in uu luuqada finishka uu horay usoo dhigtay ilaa heerka luuqad aqooneedka 2aad ee layiraahdo (yleisten kielitutkintojen taitotasoa 2). Waxbarashad isdiyaarinta waxaa dhibco dheeriya looga helikaraa waxbarashada aasaasigaa ee iskuul xirfadeedka qofku bilaabo.

Waxbarasho xirfadeedka isdiyaarinta ee loo soo gaabsho (MAVA-koulutuksen) ee ay diyaariyaan magaalooyinka caasimada ku xeeran wixii akhbaar dheeriya xiliyada ay bilaabanayaa iyo goorta la dalbanayo waxaad ka helikartaa boga internetka ee http://www.selmanet.fi/page.asp?_item_id=367.

VIHREÄ SIVISTYS- JA OPINTOKESKUS VISIO

Isutaga ururada cagaaran iyo ururka hoosyimaada ee ViSiO waa xarun waxbarasho oo dadka waawayn, taasoo qabanqaabisa waxbarasho ku saleysan afkaarta cagaaran. ViSiO waxay kaloo qaban qaabisaa siminaaro, koorsooyin la xiriira arimha dabecada, waxay kaloo daabacdaa qalabaad waxbarsheed. ViSiO waxay kaloo qaban qaabisaa koorsooyin iyadoo kaashanaysa jaaliyado kala duwan. Koorsooyinka ay ViSiO bixiso looma diyaarin sida kuwa shahaadooyinka muctarifkaa laga qaato, laakiin waxay kaa caawiyaa in aad naftaada wax u barato si hadhow shaqadii ama waxbarashadii kale kuugu fududaato.

ViSiO waa goob waxbarasho oo umadoo dhan u furan. Caawimaada ayaa waxaa dalbankara dhamaan jaaliyadaha qaban qaabsha waxbarashada ay ViSiO taakulayso.

Waxbarashada ViSiO ay waxku bixiso ayaa noqonkara koorsooyin, siminaaro, safar waxbarashadeed, wax iswaydaarsi, ama fursadooyinka kale ee waxbarashada quseeya. ViSiO waxay wax ku bixisaa labo qaab: Abaabul waxbarashadeed iyo goob aqoon isweydaarsi. Dalabka tabarucida waxaa si toosa looga sameynkaraa internetka, waxqabadka kadibana waxaa waraaqihii wax lagubixiyay oo saxiixan loo dirayaa xafiifka ViSiO. Bixinta tabarucaada waxaa lagu saleynayaa saacadahii wax qabadka. Halkii saac oo waxbarasho waxay u dhigantaa 45 daqiiqo. Ururada waxka soo dalbanaya ViSiO waa iney xisaabaadkooda iyo maamulkooduba yahay mid si sharci ah u habeysan. ViSiO waxay kaalmada bixisaa markii loosoo gudbiyo rasiidyadii iyo waraaqihii wax lagu bixiyay, kadib ViSiO lacagta waxay ku soo shubaysaa akoonka ururka.

Kaalmada waxaa laga dalbanayaa foomka internetka ee boga ViSiO:
abaabul waxbarashadeed:
www.visili.fi/opintotilaisuudet
goob aqoon is weydaarsi:
www.visili.fi/opintokerhot

Hey'adaha bixiya waxbarashada furan ee kobcinta aqoonta waxaa ka mid ah ViSiO, opintokeskukset, kansanopistot, työväenopistot iyo kansalaisopistot. Hey'adahaan kor ku xusan oodhan waxaa si furan looga baran karaa wixii qofku xiiseynayo, qaar badan oo hey'adahaas kamid ahna waxay bixiyaan koorsooyin loogu talagalay ajaanibta.

8 LINKIYO LA XIRIIRA WAXBARASHADA AJAANIIBTA

linkit

Infopankki

www.infopankki.fi

Infopankki waa adeeg ku turjuman luqado kala duwan looguna talagalay inuu war bixin badan oo ku saabsan Filand si sahlan usiiyo ajaaniibta. Warbixintaan waxay ku turjumantahay 15 luqadood.

Selma

www.selma-net.fi

Selma waa adeeg loogu talagalay ajaanibta dagan nawaaxiga caasimada. Adeegaan wuxuu soo koobayaa warbixinta ugumuhiimsan ee waxbarashada ajaanibta ee Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen, Tuusula, Kerava ja Järvenpää.

Opetushallitus

www.edu.fi/maahanmuuttajat

Boga internetka ee hey'ada maamulka waxbarashada waxaa laga helikaraa xog badan oo ku saabsan waxbarada loogu talagalay ajaanibta.

www.oph.fi/kielitutkinnot

Boga internetka ee hay'ada maamulka waxbarashada waxaa laga helikaraa qeybaha uu ka koobanyahay imtixaanka luqada. Dhalashada wadankaan helidiisa waxay ku xiran tahay in qofku ku baaso imtixaankaas luqada.

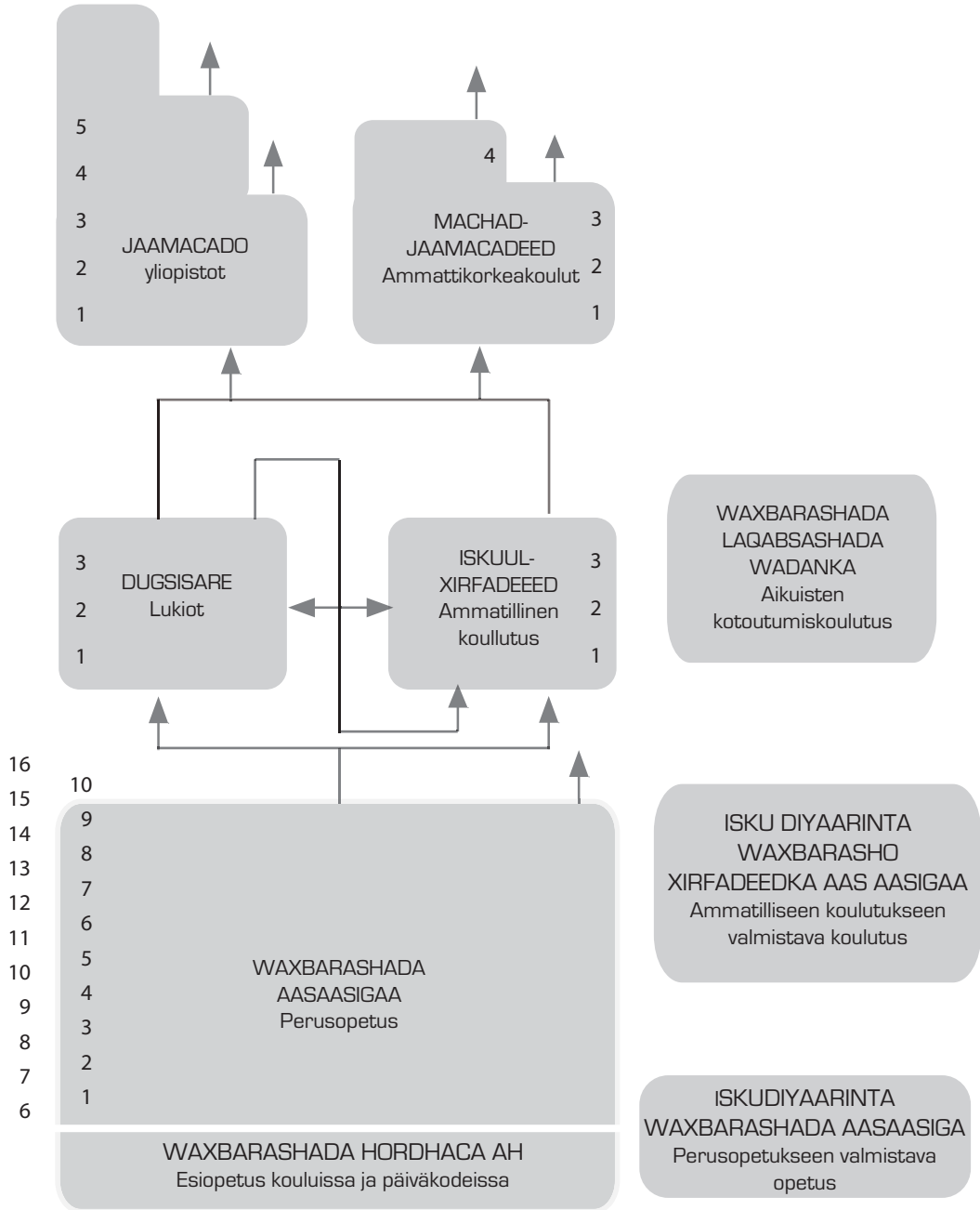
Työministeriö

www.mol.fi/maahanmuutto

Boga internetka ee wasaarada shaqada waxaa lagahelikaaa warbixino kooban oo ku saabsan shaqo-ogolaanshada ajaanibta, shaqoraadinta, waxbarasha la xiriirta shaqada.

QAAB DHISMEEDKA WAXBARASHADA FINLAND

Suomen koulutusjärjestelmä

DA´ / SANADAHA ISKUULKA
ikä / kouluvuodet

EREYBIXIN

Sanastoa

aakkoset	alifbeeto, xuruur	ajaa (parta)	xiirid, sida garka la xiiro
aalto	hir(sida hirka badda), mowjad	ajanvaraus	waqti qabsasho
aaltoliike	dhaqaaq sida hirka ah	ajatella	fakarid
aamiainen	quraac	ajatus	fikir
aamu	subax	ajokortti	kaarka wadista
aattoilta	galabta maalinta ciida ka horeysa	ajoneuvo	gaadiid
ahdas	ciriiri	aktiivinen	firfircoon, aktif ah
ahkerasti	si fir-fircooni ah	ala-aste	dugsi hoose
ahne	iimaan-laawe	alaikäinen	aan qaan-gaar ahayn
aiemmin	hadda ka hor	ale	qiimo-jabin
aihe	mowduuc, xaalada laga hadlo	alennus	qiimo-jabin, raqiisin
aiheuttaa	sababid, keenid	alentua	hoos u dhicid
aika	waqti	alkaa	bilaabid
aika ajoin	mar mar	alkeiskurssi	kooros bilow ah
aikaisemmin	ka hor	alkoholi	alkohool
aikataulu	jadwal	alku	bilow
aikoa	doonid, damcid	alkuperäinen	asala, orijinal
aikuiskoulutus	waxbarashada dadka waaweyn	allekirjoittaa	saxiixid
aina	mar walba	allergia	alerji
aine	walax, shey, maado	aloittaa	bilaabid
ainoa	kaliya	alue	meel, nawaaxi
aito	rasmi ah, asal	aluksi	bilowga
aivan	dhabtii, sax	ammatti	xirfad
ajaa	wadid, sida baabuur wadid	ammattikoulu	iskuul xirfadeed
		ammattilainen	xirfad leh

ampeeri	hal-beega qulqulka korontada	asioida	arin ka yeelasho, wax ka soo qabsasho
ampua	taagasho	askel	tilaabo
ankara	daran, xun, qalafsan	aste	heer, digrii
anoa	codsasho, dalbasho	astia	weel
anomus	codsi, dalab	asu	labis, dharka laga shanayo
ansiotyö	shaqo, shaqo mushaar leh	asua	ku noolaansho
antaa	siin	asunto	guri
antautua	is dhiibid	ateria	cunto
anteeksi	iga raali ahow	atk	kumbuyuutar
apteekki	farmashiye	auki	fulan
apu	kaalmo	aurinko	qorax
apua	i kaalmee, i caawi	aurinkokunta	bah-cadceedeed(qoraxda iyo kowkabyadeeda)
arkipäivä	maalmaha shaqada	autio	banaan, cidlo ah ah
armo	naxariis	auto	baabuur, gaari
arvata	qiyaasid	automaatti	automaatik ah
arvo	qiimo	auttaa	caawin, kaalmeyn
arvokas	qiimo leh	avain	fure
arvostaa	qiimeyn	avaruus	hawo, cir, samo
ase	qori (kan wax lagu dilo)	avata	furid
asema	boos, heer, jago	avioero	furriin (labo is qabtay oo is furay)
asettaa	saarid, habeyn, ku aadin	avioliitto	guur
asia	arin	aviopuoliso	marwo, nin xaas leh
asiakas	macmiil, qofka loo adeegayo	avustaa	kaalmeyn, caawin
asiakirja	dukumiinti		

B, C, D

EREYBIXIN

baari	baar	CD-asema	cd station(qeybta computer-ka ee cd-ga la galiyo)
banaani	moos	cm = senttimetri	sentimiter
benziini	baasiin	dl = desilitra	desiliter
biologia	cilmiga barashada nafleyda	duunari	shaqaale (af-suug)
broileri	digaag la dubo	duuni	shaqo (af suuq)
bussi	bas	dösa	bas (af suuq)
bussiasema	xarunta basaska		

E

edelleen	weli	ei	maya (diidmo)
edes	xataa,	eilen	shalay
edessä	hor	elektoroni	elektroni
edestakaisin	horey-gadaal	eli	yacnii, si kale hadaan u iraaqdo
edistyä	horumarid, hormar sameyn	elintapa	qaab nololeeed
edullinen	qiimo jaban	elintarvike	maciishad, wax lagu noolaado
eduskunta	barlamaan, golaha shacabka	elintaso	heer nololeed
edustaa	wakiil ka ahaansho	elokuu	agoosto
ehdokas	musharrax	elokuva	filim
ehdottaa	soo jeedin (fikir)	eläin	xayawaan
ehkä	laga yaabo	eläke	hawlgab
ehkäistä	ka hortagid	elämä	nolol
ehsiä	ka gaarid	elää	noolaansho
ehto	shardi	enemmistö	inta badan, maajoorati

enemmän	ka badan
energia	enerji, tamar
englanti	ingiliish
ennakoida	sii saadaalin
ennen	ka hor
ennustaa	saadaalin, odorosid
ensimmäinen	ugu horeeya
ensin	marka hore
entinen	hore
epäillä	ka shakin
epäonni	nasiid darro
epäyhtälö	aan ahayn isle'eg
erilainen	ka duwan
erinomainen	aan caadi ahayn, aad u wanaagsan
erityisesti	khaas ahaan
erottaa	ka saarid, shaqo ka iryid

esiintyä	isa soo badhig
esim. = esimerkiksi	tusaale
esine	shey, walax
esitellä	soo bandhigid, isbarid
espanja	isbeyn
estää	celin, ka hortagid
eteen	horey
etelä	koonfur
etenkin	khaas ahaan, waliba
etsiä	raadin
että	in
etu	dan, waxtar
etuhammas	ilkaha hore
EU-maa	wadan ka mid ah EU-da
Euro	lacagta yurub

F, G

faksi	fakis
filmi	filim
firma	shirkad
flunssa	hargab
flunssalääke	daawada hargabka
funktio	fankshan
fuusio	isku darid

fysiikka	fiisigis
g = gramma	garaam
galaksi	ururka xidiga, falag
geometria	jiyoometri, xisaabaadka xariiqaha iyo xaglaha
gramma	garaam
grillata	solid, hilib la solo

haarukka	qaado	hautajaiset	aas, duug
haava	dhaawac	hautausmaa	qabuuro
haave	hammi, damac	he	ayaga
haista	ursasho	hedelmä	miro
hajottaa	burburin, kala ceyrin	heijastus	ileys-noqod, soo noqodka iftiinka
hajuvesi	barafuun	heikko	daciif ah, aan quwad laheyn
hakea	dalbasha, soo qaadasho	heimo	qabiil, koox
hakemus	dalab	heinäkuu	julay
hallinto	maamul	heittää	tuurid
hallita	maamulid	helmikuu	feebaraayo/febrawari
hallitus	dowlad	helpottaa	fududeyn, dhibyareyn
halpa	raqiis	helppo	dhibyar, fudud
haluta	rabid, doonid	hengittää	neefsasho
hame	goono	henki	neef, ruux
hammas	ilig	henkilö	shaqsi, ruux, qof
hankkia	soo qaadasho, keensasho	henkilökohtaisesti	si shaqsiyan ah
hapan	dhanaan ah, suyucid, aashito leh	henkilötodistus	aqoonsi, caddeyn shaqsiyeed
harjoitus	tababar	henkilötunnus	aqoonsiga qofka
harmittaa	ka careysiin, ka xanaajin	herkullinen	macaan, dhadhan wanaagsan leh
harrastaa	xiiseyn, wax qofku ku madadaasho	hermostua	xanaaqid, isku buuqid
harvinainen	naadir ah	herra	mudane, jaale
harvoin	mar-mar dhif ah	herättää	kicin, toosin
hauska	xiiso leh	herätä	kicid, toosid
hauta	qabri	heti	durbadiiba, isla markiiba

hetkinen	wax yar, muddo yar	huolehtia	ka taxadarid
hidas	aayar, tartiib, qunyar	huoli	walwal
hiekkä	ciid	huomata	dareemid
hieno	wanaagsan	huomenna	barri
hiljainen	aamusan, sharqan laheyn	huomio	ogeysiis, war-galin
hiljetä	aamusid	huone	qol
hinta	qiimo	huono	xun, aan fiicneyn
hirveä	wax xun	huuhdella	biyo raacin, dhaqid
hirveä	daran	huume	daroogo
hissi	wiish	huutaa	qeylin
historia	taariikh, sooyaal	hydrostaattinen paine	cadaadiska uu dhaliyo dareeruhu
hitaasti	si tartiib ah	hylly	khaanad
hitsata	alxamid	hymyillä	dhoola-cadeyn
hiukset (hius)	timo	hypätä	boodid
hoikka	dhuudhuuban, caato ah	hyvin	si wanaagsan
hoitaa	xanaaneyn, daaweyn	hyvä	fiican, wanaagsan
hoitaja	xanaaneeye	hyväksyä	aqbalid
hoitolaitos	goobta xanaanda	hyväntuulinen	faraxsan, niyadsan
homma	shaqo, howl	hyödyllinen	faa'iido leh, anfac leh
hotelli	hoteel	hyödyntää	ka fii'iideysi
housut	surweel	häiritä	dhibid, khashkhashaadid
huhtikuu	abriil	häätä	dhib, balaayo
huippu	sare	hävitä	dhummin, lumin, khasaarid
humala	sarkhaansan, khamreysan	hääät	aroos
hunaja	malab	hölmö	doqon
		höyry	uumi

idea	fikir, idea	iltavuoro	kaltan galabtii ah, door galabtii ah
ihaila	ka helid, jeclaansho	imuroida	huufareyn, internetka ka soo koobiyeyn
ihan	iska	inhota	nicid, karaaheysi
ihana	wanaagsan, fiican	innostaa	dhiiragalin
ihastua	ka helid	insinööri	injineer
ihme	cajiib, mucjiso	instrumentti	aalad, qalab
ihminen	qof, ibni-aadan	irrottaa	ka fujin
iho	maqaarka jirka	irtisanoa	shaqo ka eryid
ikkuna	daaqad	iso	weyn
ikä	da'	isoisä	awoowe
ikävä	hilow, wax kaamaqan ood rabtid	isoäiti	ayeeyo
ikävä (mukavan vastakohta)	xun	istua	fariisasho
ilma	hawo	istunto	kal fadhi
ilmainen	bilaash ah, aan lacag ahayn	istuttaa	abuuriid
ilmakehä	hawo, hawada	isä	aabe
ilman	la'aan	itkeä	ooyin, in la ooyo
ilmoittaa	war-galin	itse	naftiisa, nafteeda, qudhiisa, iskiis
ilmoittautua	isdiiwaangalin	itseks	daneyste, anaani
ilmoitus	wargalin	itsemurha	is-dilid
iloinen	faraxsan	itsenäinen	madax-banaan
iloisesti	si farxad leh	itä	bari
ilta	galab		
iltakoulu	dugsi-galbeed		
iltapäivä	galab		

ja	iyo	joukko	koox
jakaa	qaybin	joulu	ciid-masiixi
jaksaa	karib, awoodid	juhla	xaflad, faysto
jalka	lug	juhlia	ciidid, xafladeyn
jano	oon	julkaista	daabacid, soo bandhigid
jarruttaa	joojin, bareeg-qabasho	juna	tareen
jatkaa	wadid, sii wadid	juoda	cabid
jatkuva	socda, oon joogsan	juoksu	orod
jauhaa	burburin, daqiiq-kadhigid	juoma	cabitaan
jo	durbadiiba, isla markiiba, hore	jutella	sheekeysii
johdosta	la xiriirta	juttu	sheeko
johtaa	gudbiye, xariirin(korontada)	juuri	hadda, iminka, xidid
johtaja	hogaamiye	juusto	farmaajo, jiis
johtua	sababid, keenid, dhalin (arin)	jäljennös	koobi
joka	walba, kasta, (qof , arin)	jälkeen	kadib
jokainen	kasta, walba	jälki	raad
joki	webi	jälkiruoka	cunada danbe
joku	qof	jännite	cadaadis koronto
jono	saf, feyl	jännittävä	cabsi leh
jonottaa	saf gelid	jännittää	baqid, ka cabsiin
jos	hadii	järjestys	kala danbeyn, hab, amar
joskus	mar mar	järjestää	habeyn, isku dabaridid
jotakin	wax, walax	järjestö	urur
		järkevä	macquul ah, caqli-gal ah

järvi	war, balli, haro	jättää	ka tagid
jäsen	xubin, qeyb	jää	baraf
jäsenmaa	wadan xubin ah	jäädä	harid, joogid
jäte	qashin	jäätelö	jalaato

K

kaakeli	dhoobo ka sameysan	kana	digaag
kaapeli	keybal	kanava	kanaal
kaappi	armaajo	kannattaa	fiican in la sameeyo
kaasu	gaas	kannattava	faa'iido leh, waxtar leh
kaataa	ridid	kannustaa	ku baraarujin, ku dhiiragalin
kaatua	dhicid	kansa	bulsho, dad
kadota	lumid, mirqid	kansainvälinen	caalami ah
kahvi	qaxwo	kansalainen	muwaadin
kahvila	makhaayad	kansanedustaja	xubin ka mid ah barlamaanka
kaikki	dhamaan	kansi	dabool
kainalo	shoqfal, kililo	kanssa	la jira, iyo
kaivata	rabib, jamasho, hilow	kantaa	qaadid
kaivos	ceel	kapea	ciriiri, ah dhuudhuuban
kala	kaluun	kappale	xabo, (tus: 1 kappale = hal xabo)
kalastaa	kaluumeysi	karensi	ganaax: wax lagu diido
kallis	qaali ah	karjanhoito	xoolo-dhaqasho
kamala	xun, qaab daran		
kamera	kaamiro		

karkottaa	masaafurin, tarxiillid	kehua	faanin, amaanid
kartta	kaarto, maab	keino	qaab, dariiq, si
kasetti	cajal	keittiö	jiko
kastella	fiirsasho	keittää	karin
kasvattaa	korin; sida dadka, geedaha	keksiä	alifid
kasvu	korriin	kello	saacad
katsella	fiirfiirin	keltainen	jaale, huruud
katsoa	fiirin	kelvata	u qalimid
katto	saqaf, ruufka guriga	kemia	kiimiko
katu	jid	kemikaali	walax kiimiko ah
katua	ka shalaayid	kenkä	kab
kauan	fog, dheeg	kerho	naadi, caweys
kauhea	xun, daran	keritä	ka gaarid
kaukana	fog	kerrata	ku celin, ku noqosho
kaunis	qurxoon	kerrostalo	guri dabaq ah
kauppa	tukaan	kertoa	sheegid
kauppaopisto	dugsigga ganacsiga	kerätä	aruurin
kauppatori	suuq	keskellä	dhexda
kaupunki	magaalo	keskeyttää	ka dhex galid, kala goyn, ku beergoyn
kaveri	saaxiib	keskinopeus	dhakhsiyaha dhexe
kehittyä	horumarid	keskittyä	xoog saarid, ahmiyad-siin
kehittää	horumarin	keskiviikko	arbaco
kehitys	horumar	keskus	dhex, bartame
kehitysmää	wadama soo koraya	keskusta	bartamaha
kehottaa	ku baraarujin, kula talin	keskustella	la sheekeesi

kestää	adkeysano	kiittää	mahdin
kesäkuu	juun (bisha 6)	kilo	kiilo
keuhko	sambabo	kilometri	kiilomiter
kevyt	fudud, khafiif ah	kilpailu	tartan
kevät	gu', xiliga guga ah	kioski	tabakaayo
kg = kilogramma	kiilogaraam	kipeä	xanuun
kieli	luqad, carab	kirja	buug
kielioppi	naxwaha luqada	kirjasto	maktabad
kielitaito	aqoon luqadeed	kirjata	qorid
kielteinen	diidmo ah, negative ah	kirje	fariin (warqad)
kieltäytyä	diidid	kirjoitin	qore, printer
kiertää	wareegid, ku wareegid	kirjoittaa	qorid
kihtyvyys	xawaare, xawli(dhakhsiyo sii kordhaya)	kirkko	kaniisad
kihtyvyysliike	dhaqaaq xawli ah(xawaare sii kordhaya)	kirpputori	huudhey (goobta lagu iibsho huudheda)
Kiina	shiine	kisa	tartan
kiinnittyä	ku dhagid; sida koolada	kissa	bisad, yaanyuur
kiinnittää	ku dhajin	kitara	gitaar
kiinnostaa	xiiseyn	kitka	is'lis (wax diidaya socodka), xanaf
kiinnostua	ka helin, xiiseyn	kiva	wanaagsan
kiire	degdeg	km = kilometri	kiilomitir
kiireesti	si degdeg ah	koe	imtixaan
kiista	muran	kohdata	wajihid, hor imaansho, la kulmid
kiitos	mahadsanid	kohentaa	kor u qaaid
		kohta	mar dhow, inyar kadib
		kohtalo	qaddar, nasiid, ajal

kohtelias	edebleh, akhlaaq wanaagsan	korva	dhag
kohtu	ilma-galeen	korvata	magdhabid, daboolid
koira	ey	koska (siksi)	maxaayeelay, sababtoo ah
kokeilla	tijaabin	koska (milloin)	goormee
kokemus	khibrad	koskea (tarttua)	taabasho, xanuunid
koko	cabir, qiyaas, dhammaan	koskea (asiasta)	quseyn, arin qof quseysa
kokonaan	dhammaan	kostea	qoyan
kokonaisluku	lambar dhan(aan ahayn jajab)	koti	guri
kokous	shir	kotimaa	dalkaaga hooyo
kolari	shil; sida shilka baabuurta	kotoisin	dalka aad ka soo jeedid
kolmio	sadex-geesood	koulu	iskuul, dugsi
komea	qurxoon, muuqaal wanaagsan	koululainen	arday
komedia	majaajilo, shactiro	koulutodistus	shahaado dugsi
kone	mashiin, makiinad	kouluttaa	wax barid
koota	isku aruurin	kova	adag
kopio	koobi	kovalevy	cajalka wax lagu keydiyo ee kumbuyuutarka
koputtaa	gar-garaacid	kriisi	dhibaato, balaayo
korjaamo	garaash, geerish	kristinusko	diinta masiixiga
korjata	sameyn, cilad- kasaarid	kuinka	imisa, sidee
korkea	sare	kuittaus	saxiixid
korkeakoulu	dugsi u dhigma jaamacad	kuitti	rasiid
korko	korsaar, dulsaar	kuivata	qalalid, angagid
kortti	kaar	kuka	kee, kuma
		kuljettaa	wadid

kulkea	socosho	kuume	qandho, xanuun
kulma	xagal	kuunnella	dhageysasho
kulta	dahab	kuva	sawir
kulttuuri	dhaqan	kuvata	sawirid
kulunut	baaba'ay, dhamaaday	kyllä	haa
kuluttaja	isticmaale	kylmä	qabow
kumpi	kee	kylpyhuone	qolka qubeyska
kun	markii, hadii	kylä	tuulo
kuningas	boqor	kymmenen	toban
kunnes	ilaa	kynä	qalin
kunnia	sharaf	kysymys	su'aal
kunnioittaa	sharfid, xurmeyn	kysyä	weydiin, su'aalid
kunnostaa	hagaajin, dayactirid	kytkin	xariiriye, shide, battanka mashiinka laga shido
kunta	degmo	kärsivällinen	dulqaad leh, samir leh
kuolema	dhimasho	käsi	gacan
kuorma-auto	baabuurta xamuulka	käsine	gacmo-galis, galoof
kupari	birta kubarka ah	käsitellä	falanqeyn, go'aan ka gaaris
kurssi	kooras, jiho	käsitys	faham, fikir, aragti
kuten	sida	käskeä	amrid
kutsua	u yeerid	käteinen	kaash ah, gacan saar ah
kuu	bil	kättilö	umuliso
kuukausi	bil	kävellä	lugeyn, socosho
kuulua	ka mid ahaansho, ka midnoqosho	käydä	tagid, meel ka soo laabasho
kuuluisa	caan ah, la yaqaan		
kuuma	kuleel		

käynnistää	kicin, shidid, sida mashiid la kicinayo	käännös	turjumaad
käyttää	isticmaalid	kääntyä	u leexasho
käyttöjärjestelmä	programka maamula kumbuyuutarka	kääntää	turjumid,
käytäntö	qaab-dhaqan, hab	köyhyys	saboolnimo, fakhri
käytävä	wadiiqo, dhismaha dhexdiisa meesha la maro	köyhä	sabool, qof fakhri ah, faqiir

l = litra	litir	lakata	joojin, iska dhaafid
laaja	waasac, balaaran, fidsan	laki	sharci
laatikko	santuuq, khaanad	lakko	shaqo-joojin
laatu	tayo	lammas	ido
lahja	hadiyad	lanka	dun
laiha	caato	lapsi	ilmo, cunug
laina	deyn	lasi	dhalo
lainata	deymin	lasiteollisuus	warshadaha dhalooyinka
laiska	wahsiile, caajislow	laskea (matematiikka)	xisaabin, tirin
laittaa	saarid, cunno-sameyn	laskea (esim. mäkeä alas)	hoos u raaricin, dajin
laituri	boosteejada tareenka, ama markabka	laskea (päästää, sallia)	siideyn, sida kaluun badda lagu siid aayo
laiva	markab	laskea (esine maahan)	dhigid, shey dhulka la dhigayo
laji	nooc, jinsi	lasku	biil, lacag lagaarabo inaad bixiso
lakaista	xaaqid, nadiifin		

lauantai	sabti	lokakuu	oktoobar
laulaa	heesid	loma	fasax
lehti	joornaal, caleen	looginen	caqli gal ah
leikata	jarid, jeexid	lopettaa	joojin
leipä	rooti	loppua	dhammaad
lentokenttä	airaboor, gagida diyaaradaha	lopuksi	ugu danbeystii
lentokone	diyaarad	luento	seminaar, muxaadaro
lentää	duulid	lukea	akhrin
levyke	cajal	lukio	dugsi-sare
liha	hiblib	luoda	abuurid
liika	saa'id	luoja	abuure, khaaliq
liike	dhaqdhaqaaq	luokka	fasal, galaas
liike (kauppa)	dukaan, goob ganacsi	luona	la jira, miciis ah
liikenne	gaadiid	luonne	dabeecad, qaab- dhaqan
liikkua	dhaqaaqid	luonnonvarat	kheyraatka dabiiciga ah
liimata	kooleyn	luonto	dabeecad, bey'ad
liito	urur, isu-tag	luopua	ka tanaasulid, ka samrid
liittää	ku lifaaqid, ku darid	luotettava	la aamini karo, aamin gala
likainen	wasakheysan	lupa	balan
linja-auto	bas	luulla	maleyn, u maleyn
lintu	shinbir	luvata	balanqaadid
lippu	calan, tigid	lyhyt	gaaban
lista	liis	lyödä	garaacid, dilid
lisäksi	intaa waxaa dheer	lähellä	dhow, aan fogeyn
lisätä	saa'idin, wax ku darid	lähes	ku dhawaad
		lähettää	dirid

lähiverkko	shabakad nawaaxi ah(local network)
lähteä	tagid
läksyt	shaqo-guri, leylis
lämmin	qandac ah, wax yar kulul
lämpö	kuleel
länsi	galbeed

lääke	daawo
lääkäri	takhtar
lääni	gobol
löyly	uumiga saunada, biyo ku shubid (sauna)
löytää	helid

M

m = metri	mitir
maa	wadan, dal
maailma	aduun, aduunka
maalata	rinjiyeyn
maali	rinji
maaliskuu	maarso
maanantai	isniin
maanosat	qaarad
maantieto	juquraafi
maanviljely	beer-falid
maaseutu	baadiye
magneetti	magnet
mahdollinen	maqcuul ah, dhici kara
mahdoton	aan macquul ahayn
mahtua	deeqid, qaadid

mainita	sheegid, xusid, arin wax laga sheego
mainos	xayeysiin
maistaa	dhadhamin
maito	caano
makea	macaan
maksaa	bixin (lacag), qiimihisu waa
maksullinen	lacag ah, aan bilaash ahayn
marja	miro yar yar
marraskuu	noofembar
marssia	socosho, gaardin
masennus	isku buuqsan, maskax ka daalid
massa	cuf (wax jismi leh), tiro badan
matematiikka	xisaab
materiaali	materiyaal, shey

matka	safar	miettä	fakarid
matkustaa	safrid	mihin	halkee, intee
matto	roog, katiifad	mikrotietokone	kumbuyuutar
mauste	dhirta cuntatada macaaneysa	miksi	sababtee
me	anaga	mikä	maxaa
melkein	ku dhawaad	miljardi	biljan
melu	dhawaaq, buuq	miljoona	miljan
menestys	horumar (sida dhinaca aqoonta, ganacsiga)	millainen	noocce, sidee
menettää	lumin, khasaarid	milloin	goorma
menetyk	lumin, khasaaro	ministeri	wasiir
mennä	tagid	ministeriö	wasaarad
menot	kharash (lagacga baxda)	minuutti	minit
meri	bad	minä	aniga
merkitys	micno, ula jeedo	missä	halkee, xagee
merkitä	calaameyn	mitata	cabirid
metalli	bir	miten	sidee
metalliala	shaqooyinka la xiriira biraha	mitä	maxaa
metri	mitir	modeemi	modem
metsä	duur, keyn	moderni	casri ah
metsästä	ugaarasho, ugaarsi	moittia	canbaareyn, ka sheegasho
mielenkiintoinen	xiiso leh	molemmat	labaduba
mieli	fikir, maskax	monenlainen	noocyo badan
mielipide	ra'yi, fikrad	moni	badan
mies	nin	monipuolinen	habab badan leh
		moottori	matoor

muistaa	xasuusasho	muun muassa	tusaale, sida
muisti	xasuus	muutama	dhowr, in yar
mukana	la jira, miciis ah	muuten	hadii kale
mukava	wanaagsan	muutos	is badal
mukavasti	si wanaagsan	muuttaa	guurid
muoti	faashan, moodeel	muuttua	is badalid
muovi	caag	myrkyllinen	sun ah, lagu dhimanayo
murha	dil	myydä	iibin
murre	lahjad	myöhemmin	mar dambe
murtoluku	jajab(xisaabta jajabka)	myöhästyä	daahid, soo daahid
museo	muyuusiyam	myöntää	qirid, ogolaansho
musiikki	muyuusik	myös	sidoo kale
musta	madow	mäki	buur
mutta	laakin	määritellä	qeexid, fasirid
muu	kale	määrä	tiro
muualla	meel kale	määräys	amar
muukalaispassi	baasaboorka ajaaniibta		

N

naapuri	daris, jiiraan	nauraa	qoslid
nahka	harag, maqaar	naurattaa	ka qoslin
naimisissa	xaas/xaasle	nauttia	raaxeysi
nainen	naag, dumar	ne	ayaga (shey, noole)
nauhoittaa	duubid;sida wax cajal lagu duubo	negatiivinen	negatif, diidmo

neliö	afar-gees, laba-jibaarka xisaabta	normaali	noormal, caadi
neliökilometri	kiiloomitir laba jibaaran	nostaa	kor u qaadid
neljä	afar	nostaa	kordhin
neste	dareere, hoore	noudattaa	u hogaansamid, adeecid
neuvo	talo	nuha	hargab, duray
neuvoa	la talin	nukkua	hurdid
nimi	magac	numero	nambar
nimittää	magaabid	nuori	yar, dhalinyar
niska	tun; surka gadaashiisa	nuoriso	dhalinyaro
nivel	kala-goys, guntin	nykyään	waayahaan, casrigaan
noin	sidaa oo kale, qiyaastii	nyt	hadda
nojata	ku tiirsasho	nähdä	arkid
nolla	eber	näkemiin	is arag danbe
nopeasti	si degdeg ah	näkö	arag
nopeus	dhakhsiyo(sida dhakhsiyaha gaari ku socdo)	nälkä	gaajo, baahi
norja	norway	näppäin	batoon
		näyttää	tusid

O

odottaa	sugid	ohut	khafiifi ah, dhuuban
ohittaa	dhaafid, baasid	oikea (vasemman vastakohta)	midig
ohjata	hagid	oikea (aito)	asal, aan fojari ahayn
ohjelma	prograam, barnaamid		

oikeasti	sida dhabta ah	onnitella	u hambaliyeyn
oikein	sax	opas	tilmaame, hage
oikeus	cadaalad	opastaa	hagid, tilmaamid
oikeuslaitos	maxkamad	opettaa	barid
oire	calaamad, ifafaalo (tus. wax cudur lagu garto)	opettaja	bare, macalin
oksettaa	matag-heyn; qof matag hayo (xunqaaco)	opintolaina	deynta ardayda la siiyo
oleskelulupa	ogolaanshaha joogitaanka	opiskelija	arday
olla	ahaansho, joogitaan	opiskella	wax barasho
olohuone	qolka fadhiga	opisto	dugsi
oma	lahaansho, wax la lahaado	oppia	wax la barto
omainen	qaraabo	oppilaitos	dugsi, machad
omaisuus	hanti	oppilas	arday
omena	tufaax	optimistinen	niyad san
omistaa	lahaansho	osa	qeyb
omituinen	cajiib ah, silloon, fajac leh, naadir ah	osallistua	ka qeybgalid
ongelma	dhib, mushkilo	osasto	qeyb
onkia	dabasho	osata	u leh aqoon, yaqaan
onneksi	nasiib wanaag	osittain	qayb ahaan
onnellinen	faraxsan	osoite	cinwaan, adarees
onneton	aan nasiib lahayn	osoittaa	tilmaamid
onnettomuus	shil	ostaa	iibsasho
onni	nasiib	otsa	waji
onnistua	ku guuleysasho	otsikko	cinwaan (qoraal)
		ottaa	qaadasho
		ovi	albaab

paasto	soon	palauttaa	soo celin
paastota	soomid	palella	qarqarid, qabow-dareen
paeta	cararid, fakasho	paljas	qaawan, aan arsooneyn
paha	xun, aan fiineyn	paljon	badan
pahoillani	ka xumaansho	palkinto	abaaal-marin, bakhshiish
pahoinvointi	jiro, lalabo, dareen xun	palkka	mushaar
paikalla	jooga, halkaas jooga	pallo	banooni
paikata	kabid (wax jaban la kabo)	palo	dab
paikka	meel, boos	paluu	soo noqosho
painaa	riixid, culeys-saarid	palvella	u adeegid
painava	culus	palvelu	adeeg
paine	cadaadis, riixmo	pankki	banki
paino	culeys	pankkikortti	kaarka bangiga
paistaa	shiilid; sida hilib la shiilo	pankkitili	akoon banki
paita	shaar	panna	dhigid, saarid
pakastin	qaboojiye	paperi	waraaq
pakata	baakadeyn, aruurin	pappi	wadaadka kaniisada
paketti	baakad	parantaa	wanaajin
pakkanen	qabow daran	parantua	reysasho, wanaagsanaansho
pakko	khasab	paras	ugu fiican
pakolainen	qaxooti	parempi	ka fiican
pakollinen	wax khasab ah	pari	labo
pala	qeyb, in yar, cad yar	pariskunta	labo is qabta
palaa	gubasho	parta	gar
palata	soo noqosho		

parturi	timo-jare	perustaa	aasaasid
passi	baasaboor	perustua	ku saleysnaan
patsas	sanam	perustuslaki	qaanuun, dastuur
pehmeä	jilicsan	peruuttaa	ka laabasho
peili	muraayad	peräkkäin	iska daba xiga
peitto	kor	perässä	ka danbeeya
pelastaa	badbaadin, caymin	peseytyä	is dhaqid
pelata	cayaarid, dheelid	pestä	dhaqid
pele	cayaar	pesu	dhaqaal
pelkästään = vain	keliya, qura	pesuaine	maadada wax lagu dhaqo
pelottaa	ka cabsiin, ka nixin	pesukone	mashiinka dhaqaalka
pelto	beer	pian	si dhakhsiyo ah, si degdeg ah, isla mariiba
pelästyä	nixid	pidempi	ka dheer
pelätä	baqid	pidättää	xirid, maxbuusid
penis	gus	pidätys	xiritaan
perhe	qoys, famil	pieni	yar
perheellinen	qoys-leh	piha	deyd
perillä	bar-dhamaadka safarka, meesha loo socday	pihvi	isteeg
perinne	dhaqan	piiri	wareeg, mareegta korontada
perinteinen	dhaqan ah	piirtää	sawirid
perjantai	jimco	pika	dhakhso, dagdag
peruna	baradho	pikajuna	tareenka dagdaga ah
perus	aasaas, asal	pikku	yar, wax yar
peruskoulu	dugsi hoose	pimeä	mugdi
perusta	asaaska		

pinta	sagxad, dusha kore	poliitikko	siyaasi
pinta-ala	ballaca boos	poliittinen	siyaasadeed
piriste	kiciye, firfircooni-galiye	polkupyörä	baaskiil, bushkuleeti
piristää	firfircooni-galin, kicin(sida qaxwaha)	polttaa	gubid
pirteä	firfircoon	polvi	jilib
pisin	ugu dheer	pommi	bom, miino
pitempi	ka dheer	pomo	madax
pitkä	dheer	porata	daloolin, qorid
pituus	dhirir	positiivinen	positiif ah, wanaagsan, aan ahayn diidmo
pitää	waa in, hadal jeedin	poski	daan
planeetta	meere(meeraha qoraxda ku wareega)	posti	boosto
pohdiskella	ka fakarid	postia	boostigareen
pohja	sal, gun, meesh ugu hooseysa	potentiaalinen	dhici kara, rumoobi kara, macquul ah
pohjoinen	waqooyi	potilas	bukaan
Pohjoismaat	wadamada	presidentti	madaxweyne
Pohjoisnapa	cirifka waqooyi	printata	printi-gareen
pohtia	fakarid	printteri	printer
poika	wiil	professori	profisoor
poikaystävä	saaxiib (wiil)	prosentti	prosentti
poikkeuksellinen	aan caadi ahayn, naadir	prosessi	proosees
poikki	kala go'an	protoni	protoon
poistaa	ka saarid, ka bixin	psykologia	cilmu-nafsi
poistua	bixid, tagid	pudota	dhicid, meel sare ka soo dhic
poliisi	booliis	pudottaa	ridid

puhdas	nadiif ah	puuduttaa	kabuubyeyn, dareen ka qaadis
puhe	hadal	puute	la'aan
puheliäs	hadal badan	puuttua	fara lagalid, dhexgalid
puhelin	taleefoon	puuvilla	funaanada dhaxanta
puhjeta	dilaacid	pyhä	barakeysan
puhua	hadlid	pyrkia	ku dadaalid
puisto	jardiino, meel caw leh	pystyä	karid, awoodid
pukea	dhar-gashi	pysähtyä	istaagid
pukeutua	la labisto, dhar-laxirto	pysäyttää	istaajin
punainen	gaduud	pyyhe	tirtire, shukumaan
punnita	cabirid	pyykinpesukone	makiinada dhar-dhaqida
puolesta	dhinac	pyykki	dhardhaqaal
puoli	kalabar	pyyntö	codsi
puolijohde	gudbiye-xun(koronto)	pyytää	codsasho
puoliso	xaas/nin	pyöreä	wareegsan
puolue	xisbi	pyörtyä	wareerid
puolustus	difaac	päivisin	maalintii
puristaa	majuujin	päivittäin	maalin walba
purkki	gasac	päivittää	casriyeyn, update-gareen
purra	ruugid(xanjo)	päivä	maalin
pusero	funaanad	päiväys	taariikh
pussi	shey wax lagu rito	pärjätä	is dabarid
putoamisliike	dhaqaaq-dhacid(dhaqaaqa shey soo dhacay)	pätevyys	aqoon, farsami
puu	geed	pätevä	aqoon u leh, farsamayaqaan

pää	madax	pääsykoe	imtixaanka galida
pääasia	arinta ugu muhiimsan	pääte	dhammaad
pääkaupunki	caasimada	päätyä	dhamaansho
pääministeri	ra'iisul wasaare	päättää	soo afjarid, soo gabogabeen
päämäärä	ulajeedo, gunta, target	päätös	go'aan
päänsärky	madax-xanuun	pöly	boor
pääoma	raasumaal	pöytä	miis
päästä	gaarid, bixid		

R

raaka	ceeriin, aan bisleen	rakastua	ka helid, jeclaansho
raamattu	kitaabka masiixiyiinta	rakennus	dhismo
radiaani	hal-beega xagasha	rakentaa	dhisid
radikaali	qiireysan, isbadal doon ah	rakkaus	jacayl
radio	raadiye	rangaista	ciqaabid
radioaktiivinen	kaah-fal, (shey siideynaya shucaac dilaa ah)	rangaistus	ciqaab
rahoittaminen	maal-galin	rannikko	dhul xeebeed
raiskata	kufsi	Ranska	Faransiis
raitis	fereesh ah, nadiif ah	ranta	xeeb
raivo	xanaaq	raportti	rafoorti
rajoittaa	xakameyn, xadidid	rappu	jaranjaro
rakas	la jecel yahay	rasia	baakad
rakastaa	jeclaansho	rasittava	dhil badan, culeys ah
		raskas	culus

raskaustesti	baaritaanka uurka	rentoutunut	nastay
rasva	xayr	resepti	waraaqda daawada ee takhtarku bixiyo
rasvainen	xayr-leh	resistanssi	xanibe, celiye, aan ahayn gudbiye(koronto)
rasvaton	aan xayr laheyh	retki	safar, socdaal
ratkaista	xalin	reuna	gees
ratketa	xalismid	riemu	farxad
ratti	isteerin	riidellä	murmid
rauha	nabad	riippua	ku xiran
rauhallinen	nadad ah	riippumatta	aan ku xirneyn
rauhoiittaa	nabadeyn	riisi	bariis
rauta	bir	riisua	siibid(dhar)
rautatehdas	warshada biraha	riita	muran
rautatieasema	rugta tareemada	riittävä	ku filan
ravinto	nafaqo	riittää	bes, ku filan
ravintola	makhaayad	rikas	taajir
ravistella	ruxruxid,	rikastaa	ka hodmid, tanaadid
realistinen	dhab ah	rikastua	hodmid
rehellinen	daacad ah	rikkaus	taajirnimo
rehtori	maamule	rikki	jaban
reikä	god	rikkoa	jabin
reipas	firfircoon	rikkomus	danbi, sharci-jabin
reitti	jid, dariiq	rikos	danbi
rekisteri	rajiistar	ripuli	shuban, calool xanuun
remontoida	dayactirid	riski	khatar
rennosti	si dabacsanaan ah		
rentoutua	nasasho		

risteys	isgoys	ruokkia	cunto-siin
rivi	sadar, is dabajooga	ruoskia	jeedaleyn (suun lagu garaaco)
rohkea	geesi	ruoste	maar, daxal
rohkeus	geesinimo	ruotsalainen	iswiidhish
rokottaa	talaalid	Ruotsi	Iswiidhan
romaani	roomaan, timomadow, buug sheeko	ruotsinkielinen	ku hadla luqada iswiidhishka
romanttinen	ee jaceyl iyo raaxo leh	rusina	sabiib
romu	wax burburay	ruskea	bunni, midabka kafeega ah
Rooma	Rooma	ruuhka	ciriiri, saacada mashquulka
roska	qashin	ruumiillinen	jir ahaaneed, jira ahaan
rouva	marwo	ruumis	jir
rukoilla	tukasho, Ilaah bari	ruusu	ubax
rukous	duco, salaad	ruveta	bilaabid, howl bilaabid
ruma	foolxun, fil-daran	ryhmä	koox
runo	gabay	ryhtyä	bilaabid, ku dhaqaaqid
runoilija	gabyaa	ryppy	canyuub, duuduub(jirka, dharka)
runsas	badan, tiro badan	ryöstää	dhicid, hanti islaameed la dhaco
ruoanlaitto	cuno-karis	röntgenkuva	sawirka raajitada
ruoka	cunno		
ruokahalu	baahi, cuno-rabid		

saada	helid	sakset	maqas
saada kuntoon	hagaajin	salaatti	salaat, caleen
saaja	hele(qofka helaaya)	salaisuus	sir
saalistaa	ugaarsasho	saldo	baaqi
saanti	wax la helayo	sali	hool, goob weyn
saapas	kabaha buutka ah	sama	isu mid
saapua	imaansho	samalla	isla markaa
saari	jasiirad	samanaikaisesti	isku mar
saaristo	jasiirado	samanarvoinen	isku qiimo ah
saastua	wasakheysmasho, in uu wasakheysmo	sammuttaa	damin
saastunut	wasakheysan	samoin	sidoo kale
saastuttaa	wasakheyn	sana	erey
saattaa	raadin, laga yaabo	sanakirja	qaamuus, dikshinari
saavuttaa	gaarid	sananolasku	maahmaah, oraah
sade	roob	sankari	haljey
saippua	saabuun	sanoa	dhihid, oraansho
sairaala	istibaal	sanomalehti	joornaal
sairanhoitaja	kalkaaliye	sanonta	oraah
sairas	jiran	sarja	isdaba-joog
sairasloma	fasaxa la siiyo qofka jiran	sata	boqol
sairastua	jirasho, in qof jirado	sataa	di'id; roob di'id
sairaus	jiro, cudur	satama	dakad
sakko	ganaax	sateinen	roob leh
Saksa	Jarmal	satelliittiyhteys	xiriirka satellayt
saksalainen	qof jarmal ah	sattua	dhicid (arin dhacday), xanuunid

satu	sheeko	selvästi	si cad, si qayaxan
satunnaisesti	si nasiib ah	sentti	senti
sauna	sauna	seteli	lacag waraaq ah (aan shilimaad ahayn)
se	isaga/iyada	setä	adeer
seikka	arin	seura	wehel, rafiiq
seinä	darbi	seuraava	ku xiga
seisoa	istaagid	seurata	dabagalid
seitsemän	todoobo	seurustella	la socosho(qof)
sekaantua	faralagaid; howl, arin fara lalagalo	seutu	nawaaxi
sekaisin	isku qasan	siellä	halkaas
sekoittaa	walaaqid, isku qasid	sihteeri	gacan-haye
seksi	galmo, wasmo	siinä	halkaas
selata	rog-rogid; sida buuga bogagiiga la rogogo	siirtolaisuus	ajbani-nimo, qurba-joognimo
selittää	sharixid	siirtyä	u gudbid, u wareegid
selitys	sharaxaad	siirtää	wareejin (meel laga wareejiyo)
selkeämpi	ka qeexan, wax qeexan	siis	yacnii, si kale hadaan u iraaqdo
selkä	dhabar	siisti	nadiifsan, wanaagsan
sellainen	saas oo kale	siivota	xaaqid, nadiifin
selvittää	xalin, arin la baaro	sija (paikka)	goob, meel, boos
selvitys	xalin, falanqeyn	sijainti	goobta uu joogo/ey joogto
selvitä	xalismid, ka badbaadid, ka bixid	sijaita	ku oolaansho, waxa meesha uu ku yaa
selviytyä	ka badbaadid, ku guuleysasho	sijoitus	maal-galin, meel dhigid
selvä	la fahmay, cad, waafi ah	sikiö	uur-jiif

siksi	sidaas daraadeed	sitruuna	liin-dhanaan
silittää	feereen, salaaxid	sittemmin	markaa kadib
silloin	markaas/markii	sitten	ka gadaal, kadib
silloin tällöin	mar-mar	sittenkin	si kastaba ha ahaatee
sillä	asaga/ayada, maxaayeelay	sitä paitsi	taa marka laga reebo
silmä	il	siviili	sivil, shibil
silmälasit	ookiyaalka indhaha	sivistynyt	ilbaxdsan
silta	buundo, birij	sivistys	ilbaxnimo
silti	hadana, weli, saas oo ey tahay,	sivu	bog
sininen	buluug	sohva	kursi-jiif
sinä	adiga	soida	dhawaaqid
sipuli	basal	soitella	dhawaajin, wicid, dirid
sisar	walaal(gabar)	soittaa	wicid
sisko	abaayo	sokeri	sokeri
sisu	karti, geesinimo	solmia	xirid, guntid
sisustaa	aqaleyn, alaab dhigid(sida armaajo, sariir)	sopia	ku heshiin
sisustus	alaab(sida kuraas iyo meesas)	sopimaton	aan habooneyn
sisällä	ku dhexjira	sopimus	heshiis
sisältä	gudaha	sopiva	wanaagsan, haboon
sisältää	ka mid ahaansho, ku dhexjirid	sormi	far
sisään	gudaha soo gelid	sorvata	qorid, god sameyn
sitkeä	adkeysid badan, aan go'eyn, seed ah	sosiaalinen	sooshal ah, dad- dhexgal leh
situa	xirid	sosiaaliturva	daryeel-bulsho
		sota	dagaal
		sotkea	qasid

soturi	askari	suolaton	aan cusbo-lahayn
sovittaa	heshiisiin, dhexgalidn, wanaajin, rakibid	suomalainen	finish
spektri	gees ka gees, nooc kasta (shucaaca)	suomenkieli	luqada finishka
status	darajo, heerka qofka bulshada dhexdeeda	Suomi	Finland
suhde	xiriir	suora	toos, toosan
suhtautua	u eegid, qaabka qofku arin u arko	suoraan	si toosa ah
suhteellinen	markii leys barbar dhigo	suoraliike	dhaqaaq toos ah
suihku	qubeys, shuuxa roobka iwm	suorittaa	gudasho, sameyn
sujua	socosho(arin), ahaansho(arin)	suosio	ka helid, riyaaq
sukeltaa	quusid	suosittu	laga helay, la jecelyahay, loo riyaaqay
suku	qaraabo, ehel	suostua	ogolaansho, yeelid
sukulainen	ehel ah, qaraabo ah	surfailla	baarbaarid(bogaga internetka)
sukunimi	ina ayo, halka qof uu ku abtirsado	surra	baroorasho, murugeyn
sukupolvi	jiil	surullinen	murugeysan
sukupuoli	sijiga qofka(lab/ dhadig)	suu	af
sulaa	dhalaalid	suudella	shumin
sulkea	xirid	suukko	shumo
sunnuntai	axad	suullinen	si af ah; aan qoraal ahayn
suoja	wax ku difaacaya, shida gaashaanka	suunnata	u jeedin, u jiheyn
suojella	dhowrid, difaacid	suunnitella	qorsheyn
suola	cusbo	suunnitelma	qorshe
suolainen	cusbo-leh	suunta	jiho
		suurempi	ka weyn

suuri	weyn	syödä	cunid
suurin	ugu weyn	sähke	fartiin, waraaq
suurkaupunki	magaalo weyn	sähkö	koronto
suurlähetystö	safaarad	sähkölaitos	wakaalada korontada
suututtaa	ka xanaajin	sähköliesi	miikada cunada lagu kariyo
sydämensiirto	wadno-badalid	sähkömagneetti	magnet koronto lagu dhaliyay
sydän	wadne	sähköposti	email
syksy	xiliga dayrta	sähkövirta	qulqulka korontada
symboli	calaamad	säikähtää	nixid
sympaattinen	naxariis leh	säilyttää	xafidid, keydin
synkkä	xun, aan fiicneyn(sida xaalad, jawi)	säilyä	keydsamid, xafidmid
synnytys	dhalmo	sänky	sariir
syntymäaika	wakhtiga dhalashada	särkeä	xanuunid
syntymäpäivä	maalinta dhalashada	särkylääke	daawada xanuunka
syntyä	dhalasho	särkyä	jabid
sytyttää	shidid	sävy	mowjada codka, jawiga guud
syvä	hoos u godan(sida ceel aad u godan)	sää	hawo
syy	sabab	sääntö	sharci, qaanuun
syyllinen	eedeysane	säästää	dhaqaaaleyn
syyskuu	bisha sebtember	sää tiedotus	saadaasha hawada
syyte	eed		
syyttäjä	eedeeye, qofka dacwoonaya		
syytön	aan eed laheyn,		

säätää	isku toosin, isku hagaajin	taloudellinen	faa'iido leh, dhaqaale leh
taajama	goob/dhul la dagan yahay	talous	dhaqaale
taakka	culeys	talvi	xiliga barafka
taakse	gadaal	tammikuu	bisha janawari
taas	mar kale	Tanska	Danmar
taata	ka faala qaadid, damaanad-qaadi	tanssia	niikin
tahansa	kasta	tapa	caado, qaab
tahto	rabitaan	tapaaminen	kulan
tahtoa	rabid	tapahtua	dhicid; arrin dhacaysa
tai	ama	tapailla	kulmid, wada shocosho
taide	farshaxan	tapaus	dhacdo
taikina	bur-qasan	tarha	xiro, goob(sida goobta ilmaha lagu xananeyo)
taistella	dagaalamid	tarjoilija	adeege
taitaa	laga yaabee	tarjota	ugu deeqid, siin, u soo bandhigid(iib)
taitava	yaqaana, og	tarjous	qiimo jabin, ugu deeqid, u soo bandigid(iib)
taiteilija	farshaxaniiste	tarkastaa	xaqiijin, hubin
taivas	cir	tarkastella	hubin, kormeerid, xaqiijin
takaisin	soo noqosho	tarkistaa	sixid, xaqiijin
takki	jaakad	tarkka	ku' goan, si feejigan, ku aadan
taksi	taksi	tarkoittaa	ula jeedid
taksiasema	goobta taksiga	tarkoitus	ulajeedo
tallentaa	ku duubid	tarkkuus	sugnaan, xeeqnaan(muuqaal)
tallentaminen	duubid		
tallettaa	debaaji dhigid		
talo	guri		

tarpeeksi	ku filan	tehokas	awood leh
tarpeeton	aan loo baahneyn	tehtävä	shaqo, howl
tarttua	qabsasho(shey)	tekniikka	tekniko
tarve	baahi	teko	ficil
tarvita	u baahan	teksti	qoraal
tasan	ku go'an	tekstiili	dhar
tasapaino	dheelitiran	tekstinkäsittely- ohjelma	brograamka was lagu qoro
tasapuolisesti	si siman	televisio	telefishin
tasavalta	jambuuriyad	teollisuus	warshado
tasku	jeeb	teollisuusjäte	qashinka warshadaha
taso	heer	teoreettinen	si aragti ah, si faham ah
tasoittaa	simid	teoria	sharaad, arin si aragti ah oo loo soo bandhigo
taulu	sabuurad	Terve	caafimaad qaba
tausta	gadaal	tervehtiä	salaamid
tauti	cudur, jiro	tervetuloa	ku soo dhawaada
tavallinen	caadi ah	terveydenhuolto	xanaanada caafimaadka
tavallisesti	sida caadiga ah	terveys	caafimaad
tavara	alaab	terveyskeskus	goobta caafimaadka
tavoittaa	gaarid, haleelid	testi	tijaabo
te	idinka	tie	jid
teatteri	tiyaatar	tiede	cilmi, aqoon
tee	shaah	tiedotus	war-galin
teema	mowduuc, toobik	tiedustelu	wareysi
tehdas	warshad	tieto	war, xog, aqoon
tehdä	sameyn		
teho	tamar, karti		

tietokone	kumbuyuutar	tina	alxan
tietoliikenneverkko	isgaarsiinta xogta	tipu	dhibic
tietotekniikka	teknikada kumbuutarada	tiskata	dhaqid
tietoyhteiskunta	bulsho-aqooneed	tiskit	alaab
tietysti	dabacsan	tiukka	si adag
tietäjä	caaqil, qof wax og	todella	si da runta ah
tietämätön	aan wax ogeyn	todellakin	runtii
tietää	ogaansho	todellinen	run ah
tiheys	cuf	todellisuus	qaxiiqda, sida runa ah
tiistai	talaado	todennäköisyys- laskenta	xisaabinta wax dhici kara (xisaab)
tiivisti	si isku dhow, isku isku dhagan	todistaja	markhaati, cadeeye
tiivis	aan sii deeyn(biyo hawo)	todistus	cadeyn, shahaado
tiiviste	nikax, (wax isku qabanaya)	tohtori	dhoktor
tila	boos, jawi, goob	toimeentulo	nololmaalmeed
tilaisuus	fursad, jaanis	toimia	shaqeyn
tilanne	xaalad	toiminta	hawl, shaqo
tilapäinen	si ku meel gaar ah	toimisto	xafiis
tilastot	tarakoob	toimittaa	gaarsiin
tilata	dalbasho	toimittaja	wariye
tilaus	dalab	toimiva	shaqeynaya
tilava	baaxad leh, boos leh	toinen	mid kale
tili	akoon	toipua	reysasho
tilinumero	nambarka akoonka	toisaalta	mida kale, tan kale, sida kale
		toistaa	ku celin

toistuva	soo noqnoqonaya	tulehdus	infekshan, mashmash
toivoa	rajeyn	tulevaisuus	mustaqbal
toivottaa	u rajeyn	tulipalo	dab
tomaatti	yaanyo	tulitikku	taraq
tori	suuq	tulkinta	turjumo
torjua	diidid, ka hortagid	tulkita	turjumid
orstai	talaado	tulkitseminen	fasirid
tosi	run	tulla	imaansho
tosiasia	sida runta ah	tulla toimeen	is dabarid, la qabsi
tosite	cadeyn, risiit	tullata	canshuurid
toteuttaa	hirgalin, ka dhabeyn	tullattava	la canshuuro
totta kai	dabcan	tulli	meeha canshuurta layskaga qaado
tottua	la qabsasho	tulos	natiijo, waxa soo baxa
toukokuu	bisha maajo	tulostaa	soo saarin(qoraal)
toveri	saaxiib	tulostin	printer
traaginen	nadxin leh, taraajig ah	tumma	madow-xigeen
tragedia	masiibo, balaayo, murugo	tungos	ciriiri
tuhat	kun	tunkeutua	u dhicid(guri, tukaan), isku maqiiqin
tuhlata	fatahaalid, ku cayaarid, khasaarin(tus. lacag)	tunnelma	dareen, jawi
tuhota	burburin	tunnettu	la yaqaan, caan ah
tuijottaa	fiirin, ku dhaygagid	tunnus	aqoonsi
tukea	caawin, kaalmin	tunnusluku	lambarka aqoonsiga
tuki	caawimo, taakulo	tuntea	garasho, aqoonsho
tukka	timo	tuntematon	aan lagaraneyn
		tunti	saacad

tuntua	u dareemid, dareemid	tutkinto	shahaado
tuo	kaas	tuttava	la yaqaan, la garanayo
tuoda	keenid	tuttavuus	saaxiibtinimo
tuoksua	carfid(sida barafoonka)	tuttu	la yaqaan
tuoli	kursi	tutustua	barasho, is barasho
tuolla	halkaas	tuulee	dabeyl leh
tuollainen	kaasoo kale	tuuletin	marawaxad
tuolloin	markaas	tuuli	dabeyl
tuomari	qaalli, xaakim	tuuri	nasiib
tuomio	xukun, amar maxkamadeed	tyhjä	banaan, eber ah
tuomioistuin	maxkamd	tylsä	aan xiiso laheyn
tuomita	xukumid, amar kuridid	tyttö	gabar
tuore	daray ah, fareesh ah, cusub	tyyli	hab, moodo, si hab ah
tuottaa	soo saarid	tyyni	dagan, xasilan
tuottava	wax soo saaraya	tyypillinen	caadi ah, sida caadida u ah
tupakka	sigaar	tyytyväinen	qanacsan
tupakoida	sigaar-cabid	työ	shaqo
turisti	dalxiise	työaika	wakhtiga shaqada
turmelua	baabi'id, xumaansho	työkokemus	khibrad shaqo
turvallinen	nabad ah	työllistää	shaqagalin
turvautua	xal ka raadin, amaan ka raadin, gabaabsi	työläinen	shaqaale
turvonnut	bararan	työntää	riixid
tutka	raadeer(tus: raadeerka sheega diyaaradaha) baarid	työpaikka	goob-shaqo
tutkia		työpäivä	maalin-shaqo
tutkimus	baaritaan	työskennellä	shaqeyn

työssä	shaqeynaya	tärkeä	muhiim ah
työtoveri	saaxiib-shaqo	tässä	halkaan
työttömyys	shaqalaawe	täydentää	buuxin, dhameystirid
työtön	aan shaqeyn	täynnä	buuxa
työvire	firfircooni-shaqo	täyttää	buuxin
työvoima	shaqaale	täytyä	ey khasab tahay
tähti	xidig	täällä	halkaan
tämä	kan	tölkki	gasac
tänne	halkaan	töpseli	bareys
tänään	maanta	törkeä	aad u xun
tärkein	ugu muhiimsan	törmätä	ku dhicid(shil)

U

uhata	u hanjabid	ulkoasianministeriö	wasaarada arimaha dibada
uhkaava	khatar ah	ulkomaalainen	ajnabi, soo galooti,
uhrata	hurid(tus: xoolo la qalo, lacag la bixiyo iwm)	ulkona	dabada
uida	dabaalasho	ulkonäkö	muuqaalka kore
uima-allas	baraagta dabaasha	ulos	dabada
uimahalli	hoolka dabaasha	ulosotto	hanti-khasab-ka-qadis
uiminen	dhabaal/dabaashu	uni	hurdo
ulkoilla	dabad wareegid, hawo-qadasho	unilääke	daawada hurdada
ulkoa	dabada	unioni	uru, midow
		unohtaa	ilaawid

urakka	qandaraas	uskoa	aamin, rumeyn
urheilu	ciyaaro	uskonto	diin
urheiluhalli	hoolka ciyaaraha	uudelleen	mar labaad
urheilukenttä	garoonka ciyaaraha	uudestaan	mar kale
usea	dhowr	uudistaa	cusbooneysiin
usein	badanaa	uuni	foorno
uskaltaa	ku diirasho, indhoadeygsi, isdkudayid	uusi	cusub
usko	aaminid, rumeyn	uutinen	cusub(war)
		uutiset	war

V

vaaka	miisaan	vahinko	dhib, khasaaro, kama'ah
vaalea	cad	vahva	xoogleh
vaalit	doorashooyin	vahvistaa	xoojin
vaan	ee	vai	mise
vaara	khatar	vaihde	is badal
vaarallinen	khatar ah	vaihtaa	badalid
vaate	dhar	vaihtelu	is bedel
vaatia	dalbasha, weydiisasho	vaihto	badal
vaeltaa	safrid, meermeerid, socod-safreed	vaihtoehto	fursado, jaanis
vahingoittaa	dhib-gaarsiin	vaihtua	is badalid
vahingossa	si kama'ah, aa loola jeedin	vaikea	adag, dhib ah

vaikeampi	ka adag, ka dhib badan	valita	doorasho
vaikeus	dhib, dhibaato	valitettavasti	nasiibdarro
vaikka	inkastoo	valitseminen	doorasho
vaikute	saameyn	valittaa	ka cabasho
vaikuttaa	saameyn(ficil)	valjeta	soo ifbixid
vaikutus	saameyn	valkeus	caddaan
vaille	dhiman	valkoinen	cad
vaimo	xaas	valkosipuli	toon
vain	kaliya	valkoviini	khamrada cas
vaippa	xafaayad	vallankumous	kacaan, isbadal siyaasadeed
vaisto	dareen	vallita	ka gacansareyn, faafid
vaitiolovelvollisuus	mas'uuyilad sir qarir	valloittaa	qabsasho(dowlad)
vaiva	dhib	valmis	diyaar
vaivata	dhibaya	valmistaa	diyaarin
vajaa	dhiman	valmistua	diyaar noqonaya, ka qalinjabin
vakava	khatar ah, daran	valo	iftiin
vakainainen	joogto ah	valoisa	iftiin ah
vakio	aan isbedel laheyn	valokuva	sawir
vakituinen	joogto ah	valokuvata	sawir-qaadid
vakuuttaa	qancin, ka dhaadhicin	valta	awood
vakuutus	ceymis	valtakirja	warqad wakiilnimo
valaista	iftiimin	valtakunta	dowlad, wadan, shacab
valehdella	beenshiigid	valtatie	wado weyn oo baabuurtu xawaare ku socoto
valehtelija	beenlow		
valinnainen	la dooranayo		

valtio	dowlad	varmasti	si lahubo
valtuuskunta	gole wakiil	varoa	iska jirid
valua	dareedid, qulqulid	varoittaa	u digid
valuutta	lacag	varovainen	feejigan
valvoa	kormeerid, waardiyeyn	varovasti	si taxadar leh
valvota	soo jeedid	varsinainen	rasmi ah
vanha	weyn, duq	varsinkin	khaas ahaan
vanhemmat	waayeel	vartalo	jirka
vanhemmat (isä ja äiti)	waalid	varten	sidaa darteed
vanhempi	ka weyn	vartioida	waardiyeyn
vanheta	duqoobid	varttua	la carbuuntay, la qabsaday
vanhus	waayeel	vasen	bidix
vankeus	xiritaan, xabsiyeyn	vasta (ajasta)	la gabilaabo
vapaa	xor	vastaan	ka soo horjeeda
vapaus	xornimo	vastaanotto	qaabilaad
vapauttaa	sii deyn	vastaava	u dhigma, la mid ah
varaa	keyd	vastakohta	ka soo horjeeda
varallisuus	keyd, hanti	vastata	ka jawaabid, u dhigan
varaosa	ispeer part(qeybaha shey ka kooban yahay)	vastaus	jawaab
varasto	bakhaar	vastoin	ka horjeeda
varat	keyd, hanti	vastustaa	mucaaradid, ka soo horjeedsasho
varata		vatkata	walaaqid
varattu	la xirtay, la carbuuntay	vatsa	calool
varma	la hubo	vauhti	xowli
		vaunu	gaari(shey wax lagu qaado)

vauva	cunug, ilmo	vesivahinko	dhibaayo ay biyo keeneen
WC (= vee see)	musqul	veto	jiidmo
veitsi	midi'	vetovoima	awooda jiidasha (sida mida dhulka)
vektori	vektor	vetää	jiidid
veli	walaal	viallisuus	cillad
veljekset (veljes)	walaalo	video	fiidiyow
velka	qaan	viedä	geyn
velvollisuus	waajibaad, mas'uuliyad	vielä	wali
vene	doon	vieraila	booqasho
veneillä	doon-wadid (doon isticmaalid)	vieras	marti
venyä	jiidmasho(wax jiidmaha, sida laastiiga)	vierekkäin	is barbar yaal
venäjä	ruush	viesti	fartiin
verbi	fal(ficil)	viettä	ciidid, baashaal, caweys
verenkierto	wareega dhiiga	vihainen	xanaaqsan
veri	dhiig	vihannes	khudrad
verikoe	baaritaan-dhiig	vihata	karaahsasho, necbeysasho
vero	canshuur	vihdoinkin	ugu danbeyntii
veroilmoitus	wargalin-canshuureed	viheltää	foorin
verot	canshuur	vihkiä	mehesasho
verovirasto	xafiiska canshuurta	vihollinen	cadow
verrata	is barbardhigid	vihreä	cagaar
versio	nooc, vershan(tus: noocyada alaabta)	viihtyä	ka helid, ku raaxeyasho
vesi	biyo	viikko	asbuuc
vesirokko	bus-bus(cudur)	viikonloppu	dhamaadka ascuuba

viiletä	qaboobid	virtapiiri	wareega(khatka) qulqulka korontada
viime	danbe, la soo dhaafay	virtsa	kaadi
viimeinen	ugu danbeeyay	vitsi	kaftan
Viini	khamro	vitsikäs	kaftanlow
viisi	shan	viulu	fiyooliin(qalab muusik)
viisumi	viisa	voi	subag
viisumianomus	codsi-viiso	voida	karid
viitsia	sameyn	voida (mahdollisuudesta)	macquul ah
vika	cilad	voida (terveydestä)	ahaansho marxalad
vika (tässä: syy)	sabab	voileipä	sandwitch(rooti cunto la dhexgaliyay)
viljasato	wax soosaarka beeraha	voima	awood, quwad
vilkaista	eegid, fiirin	voimakas	xoog leh
vilkkaasti	si firfircooni ah	voimistella	jimicsi(biraha la qaadqaado)
vilkuttaa	u baaqid	voittaa	reyn
villa	dhogor	vuokra	ijaar, kiro
villieläin	xayawaan duurjoog ah	vuokrata	ijaarasho, kireysasho
vilustunut	hargabeysan	vuoksi	daraadeed
virallinen	sharci ah	vuoro	kal, tooko
virallisesti	si sharci ah	vuorokausi	24 saac, habeen iyo maalin
viranomainen	mas'uul dowlada u shaqeeya	vuosi	sanad
virasto	xafiis	vuotaa	siideyn(sida shey hoos ka siideynaya)
virhe	khalad	vyö	suun
virkamies	shaqaale dowladeed	väestö	bulsho, dad
virta	qulqul(sida qulqulka biyaha)		

vähemmistö	dadka laga tira badan yahay
vähentää	yareyn
vähintään	ugu yaraan
vähitellen	si tartiib-tartiib ah
vähäinen	yar
vähän	yar
väitellä	doodid
väittää	ku doodid
väki	dad
väkiluku	tirada dadka
väkisin	si khasab ah
väkivaltainen	rabshoole

väli	dhex
välillä	inta u dhaxeysa
väline	shey
välittää (jostakin)	tixgalin, ka taxadarid
välittää (toimia välittäjänä)	gudbin
välitys	xariirin, dulaalid
välitön	si degdeg ah
väri	kalar, rinji
väsynyt	daalay
väsyttää	daalan
vääntää	wareejin
väärä	khalad

Y

ydin	dhumuc, dhexda
yhdeksän	sagaal
yhdessä	wadajir
yhdistys	urur, midow
yhdistyä	midoobid
Yhdysvallat	USA (dowladaha midowbay ee ameerika)
yhteen	iskudar
yhteensä	dhammaan
yhteinen	wadajir

yhteiskunta	shacab
yhteistyö	wadashaqeyn
yhteisvoimin	si wadajir ah
yhteys	xariir
yhtiö	shirkad
yhtälö	is-le'eh
yhtäsuuruusmerkki	calaamada is-le'egta
yhä	wali
YK = Yhdistyneet kansakunnat	qaramada midowbay

yksi	hal, kow	yllätys	cajiib, la yaab
yksimielinen	isku aragti	ylpeä	ku faraxsan, qabweynaana
yksin	keli	yläaste	dugsi-dhexe
yksinäinen	keli ah, cidloonaya	ymmärtää	fahmid
yksityinen	khaas ah	ympäri	wareeg
yksityiskohta	faahfaahsan	ympärillä	geesaha
yleensä	badanaa	ympäristö	deegaanka, bey'ad, dabeecad
yleinen	caadi adi, guud	yritteliäs	iskuday-leh
yleislääkäri	dhakhtar guud	yrittää	isku dayid
yleisö	dhageyste/daawade	yritys	shirkad
yli	ka sareeya	yskä	qufac
yli (kellonajasta)	dheeri	ystävä	saaxiib
ylihuomenna	bari	ystävällinen	saaxiib ah
ylimääräinen	saa'id ah	ystävällisyys	saaxiibtinimo
yliopisto	jaamacad	yö	habeen
ylioppilas	arday dugsisare	yökerho	kalaab, goobta habeenkii lagu caweeyo
ylittä	dhaafid, ka kormarid	yöpyä	habeen-dhax

Ä, Ö

äiti	hooyo	ääni	cod
älykäs	caaqil	äänioikeus	xaqqa codeynta
älymystö	cuqaal	ääri	gees, xag, dhinac
ämpäri	wareeg	öisin	habeenkii
äänestää	codeyn	öljy	oolyo

Buugaan hagaha ah waxaa loogu talagalay in lagu isitcmaalo waxbarashada loogu talagalay dadka soogalootiga ah. Buugu wuxuu si kooban u soo bandhigayaa dalka Finland iyo nidaamka waxbarasha wadanka. Dhamaadka buuga waxaad ka heleysaa ereybixin guud. Ulajeedada laga leeyahay hagahaan waxay tahay in uu qofka soogalootiga ah ka caawiyo sidii uu uga dhex helilahaa jidkii uu waxbashadiisa u marilahaa bulshada finishka dhexdeeda.

Hagahaan waxaa si wadajira ah u diyaariyay Vihreä Sivistys- ja opintokeskus ViSiO iyo Pundland Community ry.

Projektigaan waxaa loogu magacdaray – Askeleet kohti ammattia waxaa xagga dhaqaalaha ka caawiyay opetushallitus.

Tämä opas on Vihreä Sivistys- ja Opintokeskus ViSiOn ja Puntland Community ry:n laatima somalinkielinen opintoaineisto maahanmuuttajille suunnattuihin koulutuksiin. Oppaan tekoa on tukenut Opetushallitus.

